

Forvaltningsrevisjon

PPT

Sola kommune, mars 2020

INNHOOLD

Oppdraget.....	3
Sammendrag	4
Kommunedirektørens kommentar	8
1 Innledning.....	10
1.1 Revisjonskriterier og metode	10
1.2 Begrepsbruk	11
2 Organisering	11
2.1 Status spesialundervisning.....	12
2.2 Kommunens tilbud.....	17
3 Fakta og vurderinger	24
3.1 Prosessen.....	24
3.2 Kompetanse.....	33
3.3 Samarbeid.....	37
Vedlegg	41

OPPDRAGET

Bestilling:

Kontrollutvalget i Sola kommune bestilte 31.10.2018 en forvaltningsrevisjon om PPT og oppfølging av barn og unge med atferdsvansker, sosiale og emosjonelle vansker.

Formål:

Formålet med prosjektet er å vurdere hvordan PPT bistår med å tilrettelegge opplæringen for barn og unge med spesielle behov.

Problemstillinger:

- Hvordan har omfanget av spesialundervisning utviklet seg de siste årene, og har kommunens ressurstilodelingsmodell noen innvirkning på omfanget av spesialundervisningen?
- Hvordan er prosessen fra PPT får en henvisning til PPT fatter en sakkyndig vurdering og eleven får et enkeltvedtak? (inkludert saksbehandlingstid).
- Hvilke tilbud har Sola kommune til barn og unge som har atferdsvansker, sosiale og emosjonelle vansker?
- Har skolene god nok kompetanse til å håndtere barn og unge med atferdsvansker, sosiale og emosjonelle vansker?
- Hvordan fungerer samarbeidet mellom skolene, familiesenteret, helesykepleier, helsestasjon for ungdom, PPT og BUP¹?

Prosjektleder for dette prosjektet har vært forvaltningsrevisor Therese Kristiansen. Den har blitt kvalitetssikret av senior forvaltningsrevisor Svein Kvalvåg og gjennomgått av revisjonsdirektør Rune Haukaas og leder for forvaltningsrevisjon Christian J. Friestad.

¹ BUP= Barne- og ungdomspsykiatri (en del av spesialisthelsetjenesten)

SAMMENDRAG

Om prosjektet

Formålet med prosjektet har vært å vurdere hvordan PP-tjenesten (PPT) bistår med å tilrettelegge opplæringen for barn og unge med spesielle behov. Vi har valgt ut tre skoler for nærmere undersøkelser; Grannes skole, Skadberg skole og Tananger ungdomsskole. De viktigste datakildene i prosjektet har vært intervjuer med skoleledelsen, PPT, kontaktlærere, samarbeidsinstanser og åtte foresatte til elever med vedtak om spesialundervisning på de nevnte skolene. I tillegg har vi gjennomgått ti elevmapper til elever med vedtak om spesialundervisning på de tre skolene.

Hovedbudskap

Prosessen fra PPT får en henvisning til eleven får et enkeltvedtak fungerer hovedsakelig på en god måte, men vi finner følgende utfordringer:

- det tar i gjennomsnitt seks måneder fra en sak blir meldt opp til PPT til den sakkyndige vurderingen foreligger.
- flere av skolene mangler kompetanse knyttet til å håndtere barn og unge med atferdsvansker, sosiale og emosjonelle vansker.
- kommunen har en god del kompetanse på dette feltet, men utnyttelsen av den samlede kompetansen kan bli bedre.
- samhandlingen i enkeltsaker der flere instanser er inne samtidig, fungerer ikke så godt.

Status spesialundervisning

Det har vært en jevn økning i antall elever som mottar spesialundervisning de tre siste årene. Men andelen i 2018 var bare 5,2 prosent, noe som er lavt, sammenlignet med andre kommuner (Sandnes 7 % og Stavanger 10,4 %). Hver Sola-elev som får spesialundervisning får imidlertid langt flere timer enn elever i sammenlignbare kommuner. Det er en del skolevise forskjeller i andel elever med spesialundervisning (fra 3 % til 7,8 %). Dette kan skyldes ulikheter i behov, og skolevise variasjoner fra år til år. Men det kan også skyldes forskjeller i praksis på skolene når det gjelder organisering av undervisning, gjennomføring av ordinær tilpasset opplæring og praksis for henvisning til PPT.

Saksbehandlingen

Kommunen har rutiner for saksbehandling av spesialundervisning som er i tråd med regelverket. Intervjuene tyder på at elevene hovedsakelig henvises til PPT til rett tid, men at skolene i enkelte tilfeller lar det gå for lang tid før de henviser. Mappegjennomgangen viser at PPT utarbeider en sakkyndig vurdering i tråd med regelverket, og at rektor i relativt kort tid etter fatter et enkeltvedtak, som i stor grad samsvarer med den sakkyndige vurderingen. Intervjuene tyder at på elevene i de aller fleste tilfellene er i gang med spesialundervisningen i kort tid etter at den sakkyndige vurderingen foreligger.

Saksbehandlingstid og ventetid

Det er ingen lovfestede frister for PPTs behandling av saker om spesialundervisning, men loven legger til grunn at det skal skje i løpet av rimelig tid. Ifølge *veileder spesialundervisning* innebærer dette kravet at verken PPT eller skoleeier kan innføre ventelister for utredning av en elevs behov for spesialundervisning. Sola PPT opererer med en intern saksbehandlingstid på maks 3 måneder, og det er ikke lov å ha venteliste. Både intervjuene og mappegjennomgangen viser at det i flere tilfeller tar for lang tid fra en elev blir henvist til PPT har utarbeidet en sakkyndig vurdering - fra en måned til to år.

PP-tjenesten har ikke tall på saksbehandlingstid. Vi får opplyst fra PPT-leder at enheten i hele 2019 har hatt venteliste, og at det tok i snitt tre måneder før de startet på den sakkyndige vurderingen. Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden var cirka tre måneder. Det betyr at det i snitt tok seks måneder fra en sak ble henvist til PPT, til den sakkyndige vurderingen forelå. Dette stemmer godt med vår stikkprøve av ti saker, som viste at det tok i gjennomsnitt 6,3 måneder fra eleven ble henvist, til den sakkyndige vurderingen forelå.

Kommunens tilbud

Kommunen har flere instanser som kan hjelpe barn og unge med atferdsvansker, sosiale og emosjonelle vansker. Skolehelsetjenesten samt helsestasjon for ungdom er et lavterskeltilbud for elever med sosiale og psykiske vansker. Familiesenteret tilbyr psykisk helsehjelp til foreldre, barn og ungdom, mens Sola ungdomsteam jobber for å forebygge rus og kriminalitet blant ungdom. BUP Sola er en del av spesialisthelsetjenesten, og har ansvar for utredning og behandling av barn og unge som har psykiske vansker og per i dag har kommunen to alternative opplæringsarenaer for denne målgruppen: Et forsterket tilbud på Grannes skole for barn med omfattende hjelpebehov, og et tilbud ved Sande Læringscenter for elever med reguleringsvansker.

Høsten 2019 opprettet kommunen syv tverrfaglige team – fire for barnehager og tre for skoler – med en geografisk inndeling. Disse skal avklare barns behov og strukturere videre samarbeid og ansvarsdeling mellom de som skal gi hjelp. Hensikten med tverrfaglig team er å sluse barn og unge (med et uklart hjelpebehov) raskere til riktig instans. En skole forteller om positiv erfaring med tverrfaglig team. Intervjuene våre tyder imidlertid på at flere ikke kjenner til ordningen med tverrfaglige team. Av de kontaktlærerne og foresatte som kjenner til de tverrfaglige teamene, er det flere som er usikre med hensyn til hvem som kan kontakte tverrfaglig team, og når teamet kan kontaktes. Etter vår vurdering er det derfor viktig at tilbudet gjøres bedre kjent, slik at en sikrer rask hjelp og god ressursutnyttelse.

Per i dag er det også vanskelig å finne informasjon om kommunens alternative opplæringsarenaer, og det oppleves uklart for de skoleansatte hvilke elever som kan få plass her. I intervjuene får vi ulike synspunkter knyttet til kommunens alternative opplæringsarenaer og hva som er det beste tilbudet for de mest sårbare elevene. Noen mener at det er best med spesialtilbud for elever med spesielle behov, mens PPT har et mål om at alle barn skal inkluderes i den ordinære skolen, og opplever at spesialtilbud skaper behov.

Kompetanse

Ifølge intervjuene mangler flere av skolene kompetanse knyttet til å håndtere barn og unge med atferdsvansker, sosiale og emosjonelle vansker. Både rektorer, lærere og spesialpedagoger ved våre utvalgte skoler forteller at de ikke har god nok kompetanse til å gi alle disse elevene et forsvarlig opplæringstilbud. De foresatte, PPT, BUP og familiesenteret gir uttrykk for det samme.

Det varierer fra skole til skole hvor godt fornøyd de er med veiledningen og tiltakene fra PPT. Alle er fornøyd med å ha en egen PPT-rådgiver, men savner spisskompetanse hos PPT knyttet til spesielle utfordringer. Skolene etterspør mer veiledning og kurs knyttet til ulike typer atferdsmessige, sosiale og emosjonelle utfordringer.

Gjennomgangen tyder på at kommunen totalt sett har en god del kompetanse knyttet til å håndtere denne brukergruppen, men at kommunen kunne fått mer ut av ressursene med en annen organisering. Kommunen har i dag tre enheter (to alternative opplæringsarenaer, samt PPT) som har spesialkompetanse på feltet. Grannes Ressurscenter og Sande Læringscenter har per i dag syv elever hver. Sande Læringscenter opplever at for få elever blir henvist til tilbudet, og tilbyr dessuten veiledning og observasjon, slik som PP-tjenesten. Dette ser noen ganger ut til å føre til uklare roller og ansvarslinjer.

Etter vår vurdering bør kommunen vurdere organiseringen på feltet. En mulighet er å redusere antallet alternative opplæringsarenaer fra to til en. Dette vil kunne ha flere fordeler. For det første vil det føre til klarere roller og ansvarslinjer mellom PPT og den alternative opplæringsarenaen. For det andre vil det kunne styrke PP-tjenesten, som i dag har lang saksbehandlingstid. For det tredje vil det samle kommunens spesialkompetanse til to større fagmiljøer, i stedet for tre mindre. For det fjerde vil det i større grad muliggjøre en differensiering av opplæringsarenaens bruk av den samlede kompetanse, for eksempel i form av et undervisningstilbud ved enheten og utadrettet virksomhet som støtter og veileder den enkelte skole i krevende enkeltsaker.

Samarbeid

Det er ulik grad av struktur på samarbeidet mellom skolene og PPT, BUP, familiesenteret og helsesykepleier/ helsestasjon for ungdom. Graden av struktur ser ikke ut til å være avgjørende for om samarbeidet oppleves bra. PPT har faste møtepunkter på skolene, hovedsakelig tilknyttet skolens ressursteam. To av skolene er veldig fornøyd med samarbeidet og veiledningen de får av PPT, men flere ansatte på skolene påpeker at det er personavhengig og kunne vært mer standardisert. Alle instansene oppgir at samarbeidet med PPT begrenses av enhetens kapasitetsutfordringer. De er fornøyd med samarbeidet med familiesenteret og her foreligger det per i dag få faste møteplasser. Alle oppgir at de ulike instansene er gode innen hvert sitt felt, men at uklar ansvars- og rollefordeling ofte fører til samhandlingsutfordringer når flere instanser er involvert i samme sak. En konsekvens av dette er at det brukes unødvendig mye tid og ressurser til å følge opp enkeltsaker, hevdes det. Flere mener samhandlingen ville blitt bedre dersom en hadde utpekt en koordinator som hadde ansvar for å følge opp sakene. Flere av de foresatte vi har

intervjuet forteller at de valgte å ta fri fra jobben over en lengre periode (enkelte sluttet i jobben) for å kompensere for det de mener er manglende koordinering av saken fra kommunen sin side.

Anbefalinger

Revisjonen anbefaler kommunen å:

- sette i verk tiltak for å sikre en raskere saksbehandling i PP-tjenesten.
- vurdere om en alternativ organisering av spesialtilbudene vil gi en mer effektiv utnyttelse av ressursene og samtidig bidra til at skolene får tilgang til nødvendig kompetanse for å ivareta elevene med særskilte behov.
- legge til rette for bedre samhandling i enkeltsaker der flere instanser er inne samtidig.
- sikre at de ansatte har kunnskap om hvilke tilbud kommunen har for barn og unge med atferdsvansker, sosiale og emosjonelle vansker samt at dette kommuniseres til brukerne.

KOMMUNEDIREKTØRENS KOMMENTAR

Kommunedirektørens kommentar mottatt 24.02.2020:

Tema for forvaltningsrevisjonen har vært hvordan kommunen ved PPT, «følger opp barn og unge med atferdsvansker, sosiale og emosjonelle vansker». Formålet med revisjonen er i rapporten beskrevet «som å vurdere hvordan PPT bistår med å tilrettelegge opplæring for barn og unge med spesielle behov».

Selv om ordlyden i bestillingen kan omfatte barn og unge både i førskolealder og i skolealder, er revisjonsprosjektet avgrenset til å gjelde barn og unge i skolealder.

Revisjonsprosjektet har gjennom intervjuer med både innbyggere og et bredt utvalg ansatte i kommunen, satt fokus på og belyst et viktig område av kommunens oppdrag overfor barn og unge. Det er et område som i stor grad krever forpliktende og samtidig samhandling fra flere instanser for å sikre at barn, unge og familien får riktig hjelp til rett tid.

Rapporten peker spesielt på noen områder, og anbefaler kommunen å:

- sette i verk tiltak for å sikre en raskere saksbehandling i PP-tjenesten.
- vurdere om en alternativ organisering av spesialtilbudene vil gi en mer effektiv utnyttelse av ressursene og samtidig bidra til at skolene får tilgang til nødvendig kompetanse for å ivareta elevene med særskilte behov.
- legge til rette for bedre samhandling i enkeltsaker der flere instanser er inne samtidig.
- sikre at de ansatte har kunnskap om hvilke tilbud kommunen har for barn og unge med atferdsvansker, sosiale og emosjonelle vansker samt at dette kommuniseres til brukerne.

Funnene i rapporten er langt på vei i tråd med slik kommunedirektøren vurderer situasjonen når det gjelder kommunens tilbud til og oppfølging av barn og unge som har spesielle behov. Både kapasitetsutfordringene i PPT, et økende kompetansebehov (flere barn med behov for mer omfattende og sammensatte tjenester), og derav et behov for bedre samhandling på tvers av instanser og tjenester og tettere samhandling med barn, unge og foresatte er vi oppmerksomme på og vil følge opp.

Kommunedirektøren har startet forbedringsarbeid med fokus på ansvar og roller, modell for samhandling på tvers av instanser og etablering av tverrfaglige team. Det er også satt i gang kompetansebygging for å styrke kompetansen ute i skolen. Dette arbeid gir resultater, men vi har fortsatt en vei å gå før vi er fornøyd med oppfølging og samhandling overfor barn og unge med store og sammensatte behov.

PPT i Sola har gjennom flere år hatt en bevisst strategi om å prioritere og styrke det systemrettede arbeidet. Sammenlignet med en del andre kommuner, har PPT i Sola en stor grad av tilstedeværelse på skolene med formål å styrke skolenes læringsmiljøer. Dette kommer ikke tydelig fram i rapporten. Kommunedirektøren mener at PPT sin strategi og ønske om å prioritere det systemrettede arbeidet, er et godt og viktig utgangspunkt for videre arbeid.

Kommunedirektøren er fornøyd med tilbakemeldingen kommunen får om at saksbehandlingen av spesialundervisningen er i tråd med regelverket, og at PPT sin utarbeidelse av sakkyndig

vurdering også er i tråd med gjeldende regelverk. Videre sier rapporten at Sola kommune har flere kompetente instanser som tilbyr hjelp og tjenester til foreldre og barn. Rapporten viser også til at kommunen har kompetanse på området, men at kompetansen etter revisjonens vurdering kan utnyttes bedre.

Kommunedirektøren vil i tett samarbeid med aktuelle instanser i kommunen, fortsette arbeidet med å styrke tilbudet til barn og unge med spesielle behov. Innspill og anbefalinger i rapporten vil bli tatt med i det videre i dette arbeidet.

1 INNLEDNING

1.1 REVISJONSKRITERIER OG METODE

Revisjonskriterier er krav eller forventninger som brukes for å vurdere funnene i undersøkelsene. Revisjonskriteriene skal være begrunnet i, eller utledet av, autoritative kilder innenfor det reviderte området, for eksempel lovverk og politiske vedtak.

I dette prosjektet er følgende kriteriegrunnlag anvendt:

- Opplæringsloven kapittel 5
- Forvaltningsloven kapittel 4
- Forskrift til opplæringsloven
- Veileder spesialundervisning fra Utdanningsdirektoratet
- Rundskriv fra Utdanningsdirektoratet
- Nasjonal faglig retningslinje for helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjon, skolehelsetjeneste og helsestasjon for ungdom
- PPT sine egne mål og rutiner

Revisjonskriteriene fremkommer i kapittel 3. Det er ikke utarbeidet revisjonskriterier for følgende problemstillinger da vi anser de til å være deskriptive:

- «Hvordan har omfanget av spesialundervisning utviklet seg de siste årene, og har kommunens ressurstilodelingsmodell noen innvirkning på omfanget av spesialundervisningen?»
- «Hvilke tilbud har Sola kommune til barn og unge som har atferdsvansker, sosiale og emosjonelle vansker?»

I denne forvaltningsrevisjonen har vi brukt intervjuer og gjennomgang av dokumenter og mapper som metode. Vi har valgt ut tre skoler på bakgrunn av andel elever med vedtak om spesialundervisning og andel elever som har atferdsvansker, sosiale og emosjonelle vansker per skole i 2019 samt innspill fra administrasjonen. I tillegg var det ønskelig å undersøke både barne- og ungdomsskoler. På bakgrunn av dette har vi valgt ut Grannes skole, Skadberg skole og Tananger ungdomsskole. Vi har intervjuet ledelsen og kontaktlærere ved Grannes skole (8 stk.), ledelsen og kontaktlærere ved Skadberg skole (7 stk.), ledelsen og kontaktlærere ved Tananger ungdomsskole (3 stk.), foresatte til åtte elever med vedtak om spesialundervisning på de tre skolene, leder PPT samt de tre skolenes PPT rådgivere, virksomhetsleder barn, ungdom og familietjenesten, teamleder for Familiesenteret, teamleder for ungdomsteam, leder BUP Sola, rådgiver oppvekst samt Sande læringscenter ved rektor og inspektør. Det er totalt intervjuet 37 personer i forbindelse med prosjektet.

Kildehenvisninger ligger i rapportens vedlegg. Vår samlede vurdering er at metodebruk og kildetilfang har gitt et tilstrekkelig grunnlag til å besvare prosjektets formål og de problemstillinger kontrollutvalget vedtok.

1.2 BEGREPSBRUK

Prosjektet retter seg mot barn og unge med atferdsvansker, sosiale og emosjonelle vansker. Det er viktig å presisere at dette er en samlebetegnelse på alt fra elever som er engstelige til de som utagerer og det er ikke alltid helt tydelig hvilke elever som plasseres i denne gruppen. Vi får opplyst av PPT² Sola at så å si alle som blir tilmeldt PPT i denne «boksen» har atferdsproblemer, og at de som er engstelige ofte blir plassert under «boksen» personlige problemer.

2 ORGANISERING

Sola kommune har elleve skoler; åtte barneskoler, to ungdomsskoler og en 1-10 skole. Skolene er organisatorisk underlagt kommunalsjef for oppvekst og kultur. Skolene har skoleåret 2019/2020 følgende elevtall:

Tabell 1: Antall elever per skole.

Skole	Antall elever
Dysjaland skole	359
Grannes skole	240
Haga skole	338
Håland skole	206
Røyneberg skole	305
Sande skole	338
Skadberg skole	529
Sola skole	121
Storevarden skole	333
Sola ungdomsskole	570
Tananger ungdomsskole	251

Kilde: GSI, Sola kommune

² Pedagogisk- psykologisk tjeneste

Pedagogisk- psykologisk tjeneste (PPT)

Sola PPT ble opprettet som eget kontor i 1980. Sola PPT er en kommunal tjeneste/ virksomhet, har egen ledelse og hører inn under tjenestområdet Oppvekst og Kultur. Den pedagogisk-psykologiske tjenesten i kommunen er et støtte- og hjelpeapparat for barnehager og skoler, og hjelper med å tilrettelegge opplæringen for barn og unge med spesielle behov. På hjemmesiden til PPT står det at barnehager, skoler og foresatte kan søke om hjelp fra PPT. Sola PPT skal ifølge tilstandsrapport 2018³ yte veilednings- og rådgivningstjenester av høy kvalitet for barn, unge og voksne med særlige utviklings- og opplæringsbehov.

Per desember 2019 er det 11,5 årsverk i Sola PPT. Disse er fordelt på 11 pedagogisk psykologiske rådgivere inkludert leder og 0,5 merkantil konsulent. Hvis en ser på antall barn fra 0-15 år⁴ fordelt på antall årsverk ansatt i PPT⁵ Sola får vi én rådgiver per 539 barn. Tilsvarende tall for Sandnes kommune er én rådgiver per 663 barn⁶.

2.1 STATUS SPESIALUNDERVISNING

Tabell 2 viser lærertettheten, det vil si antall elever per lærer, i årene 2015-2019. Lærertettheten for 1—7. trinn og 8.-10. trinn er inkludert spesialundervisning. I lærertetthet i ordinær undervisning er særskilt norskopplæring og spesialundervisning utelatt.

Tabell 2 Oversikt over lærertetthet Sola kommune.

Lærertetthet	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Lærertetthet 1.-7. trinn	11,6	12,2	12,9	11,5
Lærertetthet 8. – 10. trinn	15,4	15,1	16,3	15
Lærertetthet i ordinær undervisning	15,1	15,6	17,2	15,6

Kilde: Skoleporten.no

Vi ser av tabellen at lærertettheten for ordinær undervisning er redusert de siste fire årene. Totalt i Norge er lærertettheten i ordinær undervisning på 16,3. Figur 1 gir en oversikt over andel elever med vedtak om spesialundervisning i prosent av det totale elevtallet.

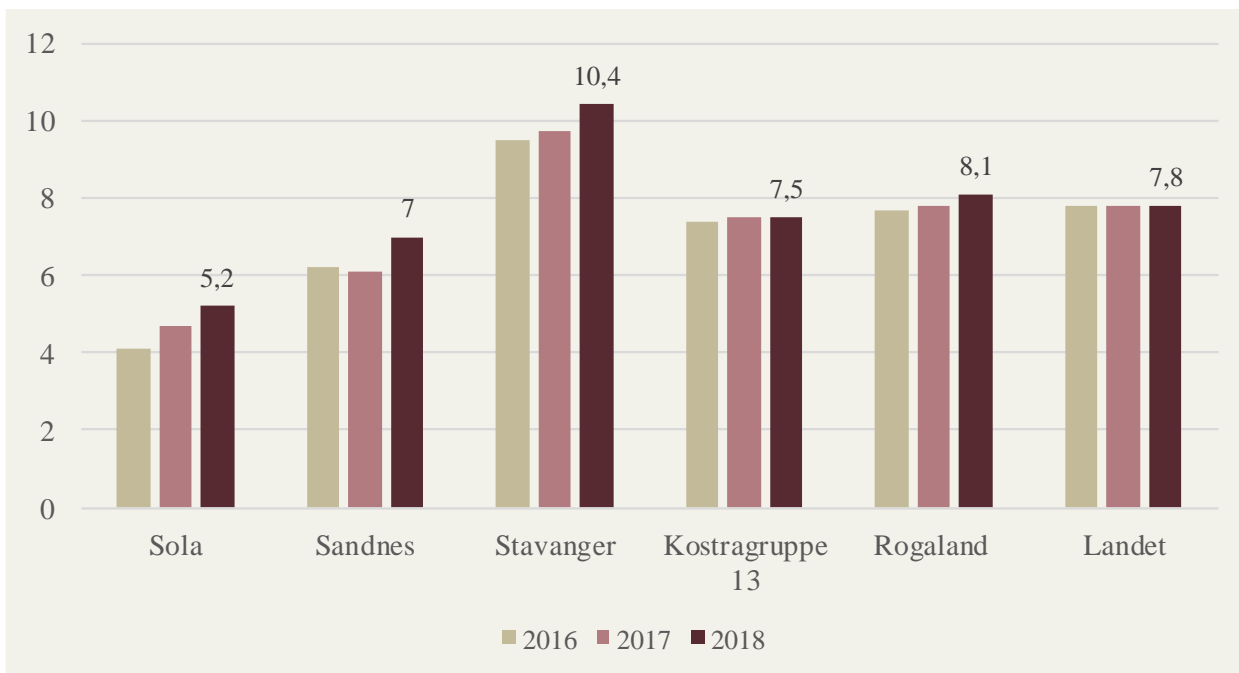
³Kilde: Tilstandsrapport for PPT i Sola kommune 2018.

⁴ Kilde: SSB 2018, barn 0-15 år.

⁵ Fratrukket merkantilt personell, dvs. 0,5 årsverk

⁶ Kilde: Tall fra SSB samt forvaltningsrevisjonsrapport om tidlig innsats utført i Sandnes kommune i desember 2019.

Figur 1: Andel elever med vedtak om spesialundervisning i prosent.

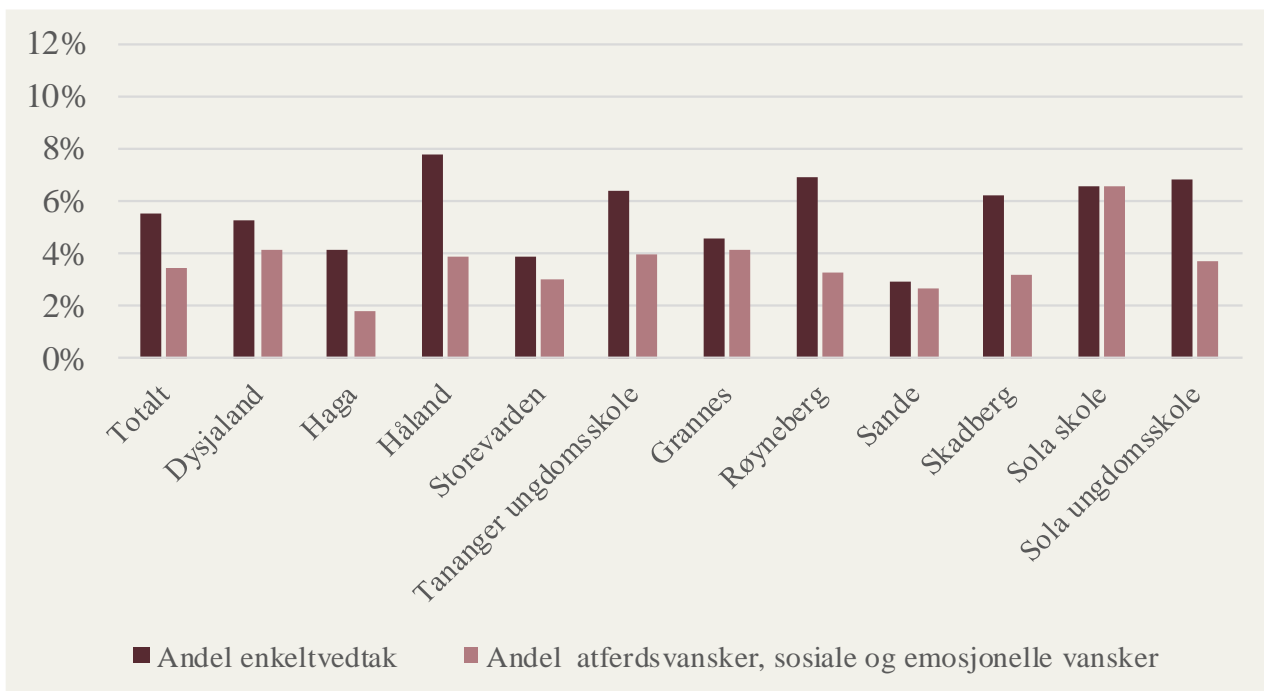

Kilde: SSB

Av figuren ser vi at det har vært en økning i andel elever som har spesialundervisning i Sola kommune de siste årene, men andelen er fortsatt lav. I tillegg er det ofte like mange elever som ikke har en sakkyndig vurdering, men hvor skolene allikevel samarbeider med PPT og rådfører seg med hensyn til tilrettelegging.

Tall fra kommunen viser at 62 prosent av elevene som har spesialundervisning, er elever som har atferdsmessige, sosiale og emosjonelle vansker. Figur 2 viser andel elever med spesialundervisning i prosent av det totale elevtallet samt andel elever som har atferdsvansker, sosiale og emosjonelle vansker per skole i kommunen for 2019.

Figur 2: Andel elever med vedtak om spesialundervisning og andel elever som har atferdsvansker, sosiale og emosjonelle vansker per skole i 2019.

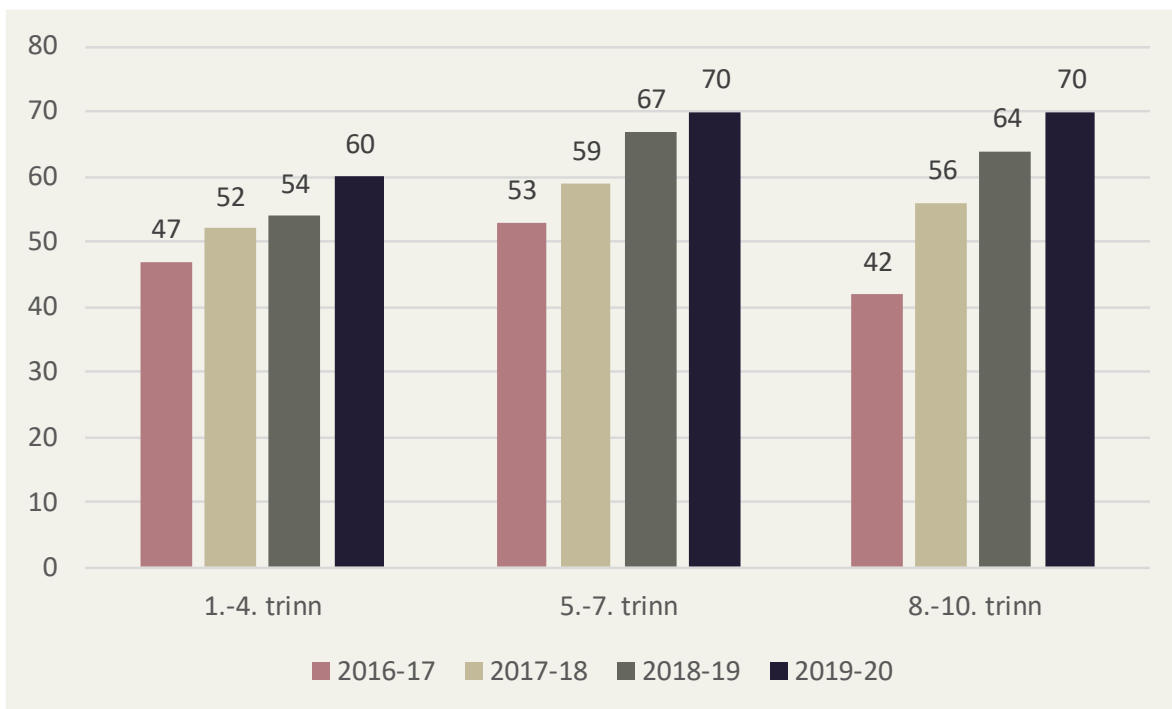
Kilde: Sola kommune

Av figuren ser vi at det totalt sett har vært en økning i andel elever som har spesialundervisning i Sola kommune siden 2018 (se figur 1). Det er størst andel elever med spesialundervisning på Håland skole, 7,8 prosent. I motsatt ende av skalaen finner vi Sande skole med 3,0 prosent. Det er elever som har fått innvilget spesialundervisning på grunn av atferdsvansker, sosiale og emosjonelle vansker på alle skolene. Det er størst andel elever med spesialundervisning på grunn av atferdsvansker, sosiale og emosjonelle vansker på Sola skole, 6,6 prosent, mens det er lavest andel på Haga skole, 1,8 prosent. De tre undersøkte skolene oppgir at denne gruppen elever i hovedsak har utfordringer knyttet til:

- Utagerende atferd
- Angstproblematikk og skolevegring
- Tilknytningsforstyrrelser
- Asperger
- Autisme
- ADD
- ADHD
- Lettere psykiske utviklingshemninger
- Lærevansker
- Traumer

Figur 3 viser hvor mange elever som fikk spesialundervisning på småtrinnet, mellomtrinnet og ungdomstrinnet de fire siste skoleårene. Figuren viser at det siden 2016 har vært en jevn økning i antall elever som fikk spesialundervisning etter enkeltvedtak på alle trinn.

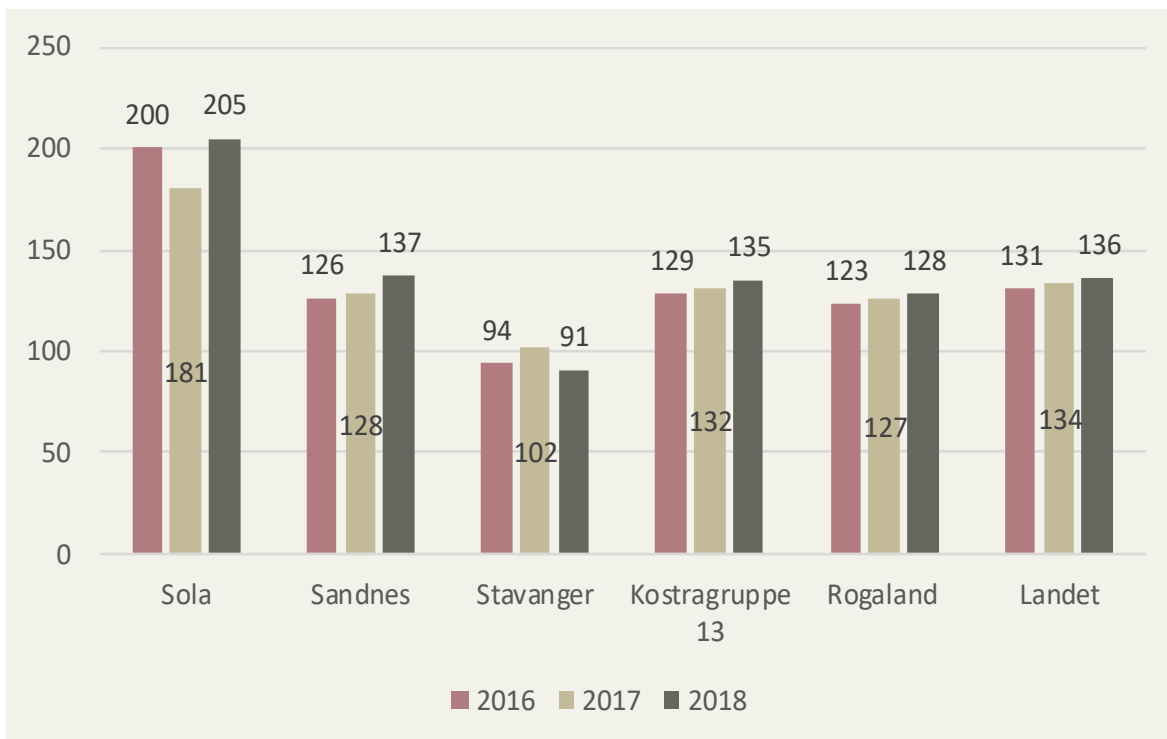
Figur 3: Antall elever som fikk spesialundervisning etter enkeltvedtak fordelt på småtrinnet, mellomtrinnet og ungdomstrinnet de fire siste skoleår.

Kilde: GSI, Sola kommune

Figur 4 viser antall årstimer til spesialundervisning per elev med spesialundervisning.

Figur 4: Antall årstimer til spesialundervisning per elev med spesialundervisning.

Kilde: SSB

Vi ser av figuren at elevene i Sola kommune som får spesialundervisning i snitt får innvilget et betydelig høyere timetall enn det elever i Sandnes, Stavanger, snittet i Rogaland, landet og

kommunegruppen får. I intervjuene oppgir to av skolene at de opplever at PPT er rause med å tildele timer til spesialundervisning.

2.1.1 RESSURSTILDELINGSMODELL

Spesialundervisningen i Sola kommune organiseres på skolene innenfor skolens samlede tildelte ressursramme⁷. Det avsettes årlig en justeringspott som tildeles skoler med særlig ressurskrevende elever. PPT gir sin anbefaling til skolesjefen om fordeling av justeringspotten og skolesjefen fordeler justeringspotten. Justeringspotten tilsvarer ca. syv stillinger, dvs. mellom en og to prosent av det totale antallet stillinger⁸.

Vi får noe ulike tilbakemeldinger fra skolene knyttet til kommunens ressurstildelingsmodell. En rektor oppgir at kommunens ressurstildelingsmodell i dag tar større hensyn til antall elever med behov for spesialundervisning på den enkelte skole, sammenlignet med tidligere, hvor det var lik fordeling på skolene. En annen rektor opplever at de ikke får tildelt ressurser tilsvarende omfanget av spesialundervisning som gis på skolen. Dette er ekstra utfordrende når elever med behov for mange timer med spesialundervisning starter på skolen etter 1. august og skolen da må ta av den lærerressursen de har. Vi får også opplyst at det er stor forskjell på om en elev har behov for ti timer med assistent eller kun seks timer med spesialpedagog, da en slik styrke inn i klassen kan være bra for flere barn, også. Utfordringen er størst når barnet har sammensatte diagnoser og må ha en-til-en-undervisning hele tiden inne i klassen. I slike tilfeller håper skolen på å bli tilgodesett i kommunens justeringspott.

2.1.2 OPPSUMMERING

Det har vært en jevn økning i antall elever som mottar spesialundervisning de tre siste årene. Men andelen i 2018 var bare 5,2 prosent, noe som er lavt, sammenlignet med andre kommuner. Men hver Sola-elev som får spesialundervisning får langt flere timer enn elever i sammenlignbare kommuner. Samtidig ser vi at lærertettheten i ordinær undervisning er redusert de fire siste årene. Det er en del skolevise forskjeller i andel elever med spesialundervisning (fra 3 prosent til 7,8 prosent). Dette kan skyldes ulikheter i behov, og skolevise variasjoner fra år til år. Men det kan også skyldes forskjeller i praksis på skolene når det gjelder organisering av undervisning, gjennomføring av ordinær tilpasset opplæring og praksis for henvisning til PPT. Vi kommer tilbake til skolenes kompetanse til å håndtere barn og unge med atferdsvansker, sosiale- og emosjonelle vansker i kapittel 3.2. Tall fra skolene viser at hele 62 prosent av elevene som har spesialundervisning er elever som har atferdsmessige, sosiale og emosjonelle vansker. Det er også store skolevise forskjeller når det gjelder andel elever som har vedtak om spesialundervisning som er knyttet til atferd-, sosiale og emosjonelle vansker (fra 43 prosent til 100 prosent). Etter vår vurdering bør kommuneledelsen sammen med PPT følge opp skolene på dette punktet.

⁷ Kilde: Sola kommunes årshjul for spesialundervisning

⁸ I 2018 var det totalt 495 avtalte lærerårsverk, dvs. omtrent det samme som i 2017 (497). Kilde: KOSTRA.

Hoveddelen av skolenes ressurser blir tildelt som en del av totalrammen. Justeringspotten til skoler med særlig ressurskrevende elever er på om lag 1,5 prosent. Dette tilfører skolene med særlig ressurskrevende elever litt mer ressurser, men utgjør så lite av den samlede potten at det etter vår vurdering har liten innvirkning på omfanget av spesialundervisning, som for øvrig er lavt.

2.2 KOMMUNENS TILBUD

I tillegg til tilpasset opplæring og spesialundervisning i grunnskolen har Sola kommune flere instanser som kan hjelpe barn og unge i grunnskolen med atferdsvansker, sosiale og emosjonelle vansker. Skolene i kommunen organiserer spesialundervisningen på ulike måter. Noen organiserer den som en del av undervisningen, som skolens totale tilbud, mens andre har det mer atskilt. På de tre utvalgte skolene er det mest vanlig at spesialundervisningen foregår i klassen, men at enkelte elever i noen tilfeller, eksempelvis ved gjennomgang av nytt stoff, har behov for undervisning én til én eller i gruppe. Vi får opplyst av leder for PPT at elevene med atferdsvansker, sosiale og emosjonelle vansker ofte har sammensatte utfordringer og dermed ikke kun har behov for tilrettelegging på skolen, men ofte også hjemme og på andre arenaer. Vi vil i dette delkapittelet gjennomgå hvilke tilbud kommunen har til barn og unge som har atferdsvansker, sosiale og emosjonelle vansker.

Grannes skole forsterket tilbud

Grannes skole har per januar 2020 syv elever på et helhetlig tilbud (1.-10. trinn)⁹. Dette er elever med ulik grad av psykisk utviklingshemming, autisme og andre diagnoser. I tillegg har flere av elevene et omfattende pleiebehov, samt behov for fysioterapi. Tilbudet innbefatter også et SFO-tilbud. Elevene her er inkludert med sitt årstrinn når det er elevens beste. Ellers er tilbudet organisert som en-til-en undervisning, eller i mindre grupper med andre elever som har et helhetlig tilbud. Personalet består av spesialpedagoger og miljøpersonell med ulik yrkesbakgrunn, samt en sykepleier som har ansvar for helseoppfølging og medisinerer. Alle elevene som benytter seg av tilbudet per i dag har fritak fra opplæringsplikten og helsevedtak på helse- og omsorgstilbudet utarbeidet av tjeneste- og koordineringskontoret (TKK). Elevene har også benyttet seg av fritt skolevalg og søkt seg over til Grannes som sin hjemmeskole. I rutiner for spesialundervisning står det at en ved behov for plass på Grannes skole, forsterket avdeling, må foresatte søke eleven over til Grannes skole. Det er ellers svært lite informasjon om tilbudet på kommunens- og skolens hjemmeside.

I 2016 hadde Fylkesmannen i Rogaland et hendelsesbasert tilsyn av Ressurssenteret ved Grannes skole. I den forbindelse ble noen sakkyndige vurderinger gjennomgått, og Fylkesmannen påla kommunen å sørge for at elevenes sakkyndige vurderinger er oppdaterte og aktuelle, at PPT vurderer om det skal tilrås fritak fra fag- og timefordelingen, at PPT tar stilling til metodebruk ut fra elevenes vansker og at PPT tar stilling til hvilken kompetanse som er nødvendig i

⁹ Kilde: Rektor Grannes skole.

spesialundervisningen. Ressurssenteret ved Grannes skole ble i 2018 en del av skolens helhetlige tilbud, *Grannes skole forsterket tilbud*¹⁰.

Av skolesjef får vi opplyst at det etter tilsynet ble nedsatt en arbeidsgruppe, og at det ble utarbeidet et dokument som sa noe om hvordan tilbudet skulle være framover. Avvik som framkom i tilsynsrapporten ble lukket, og rutiner og retningslinjer ble utarbeidet i tråd med opplæringsloven. Vi får videre opplyst at man per i dag ikke opplever dagens retningslinjer som tydelige nok knyttet til at Grannes skole er et kommunalt tilbud for barn med omfattende hjelpebehov.

Vi har etterspurt retningslinjer som avgjør om en elev får plass på Grannes forsterket tilbud i stedet for nærskolen. Vi får opplyst at det skal opprettes en arbeidsgruppe som skal se på organiseringen av hele tilbudet. Arbeidsgruppen skal i utgangspunktet bestå av skolesjef og rådgiver fagstab, leder PPT og rådgiver PPT, ledelsen ved Grannes skole og hovedtillitsvalgt. Gruppen skal utarbeide overordnede mål, strukturer og rutiner. Videre får vi opplyst at arbeidsgruppen skal se på kompetanse, behov for veiledning, utadrettet virksomhet og støtte til hjemskolene. Planen er at disse skal være på plass våren 2020, slik at en sikrer god overføring/oppstart for nye elever fra høsten 2020. Vi får videre opplyst at det ikke er kommet noen søknader/ sakkyndige vurderinger som tilrår et alternativt skoletilbud på Grannes skole etter tilsynet. Skolesjef ser at det er behov for et forsterket skoletilbud/ særskilt tilrettelagt tilbud for et lite antall elever med omfattende hjelpebehov innenfor opplæring og helse i kommunen og informerer at dette vil bli gitt på Grannes skole hvor det er fasiliteter og samlet kompetanse.

Sande Læringscenter

Kommunen organiserer en alternativ opplæringsarena, Læringscenteret ved Sande skole for grunnskoleelever (1.-10. trinn)¹¹. Vedtak om plass fattes av skolesjefen etter søknad fra foresatte på angitt skjema. Det er svært lite informasjon om tilbudet på kommunens- og skolens hjemmeside. Vi får opplyst at læringscenteret er beregnet for de elevene som ikke klarer å være i normal undervisning. På læringscenteret får eleven større lærertetthet og bedre oppfølging. Elever som går på læringscenteret hører til sin nærskole. De ansatte ved læringscenteret skal samarbeide tett med nærskolen og målet er at eleven skal tilbakeføres til nærskolen. I tilbakeføringsprosessen er lærer fra læringscenteret med eleven. Ifølge inspektør ved læringscenteret er det viktig at nærskolen er endringsvilling for å bli i stand til å ta imot eleven igjen. Læringscenteret består per januar 2020 av fem ansatte, fire pedagoger (inkludert inspektør) samt en barne- og ungdomsarbeider. Tabell 3 gir en oversikt over antall elever med enkeltvedtak om plass på læringscenteret de tre siste skoleår.

¹⁰ Kilde: Hjemmesiden til Grannes skole.

¹¹ Kilde: Spesialundervisning – rutiner for saksbehandling Sola kommune.

Tabell 3 antall elever med enkeltvedtak om plass på læringscenteret

Skoleår	Antall elever
2018/2019	6
2017/2018	7
2016/2017	7

Kilde: Sande læringscenter

Vi får opplyst av inspektør at læringscenteret primært jobber med elever som har reguleringsvansker og at læringscenteret er en ressurs for alle skolene i kommunen i forhold til at de har kompetanse på atferds- og reguleringsvansker. All veiledning kommer i tillegg til ordinær skoledrift ved læringscenteret. Skolene kan komme med bestilling, eksempel veiledning i forhold til klasseledelse. For å veilede i forhold til enkeltelever må de ha sakkyndig vurdering. Tabell 4 viser antall timer læringscenteret har benyttet til observasjon og veiledning de siste fire skoleårene.

Tabell 4 antall timer benyttet til observasjon og veiledning

Skoleår	Antall skoler	Observasjon	Veiledning
2015/2016	5	58	70
2016/2017	4	53	68
2017/2018	1	22	36
2018/2019	3		90

Kilde: Sande læringscenter

Læringscenteret tilbyr altså observasjon, veiledning og systemjobbing slik som PP-tjenesten. Ifølge PPT-rådgiverne bruker ofte skolene ressurscenteret slik de bruker PP-tjenesten. Dette fører til uklare roller og ansvarslinjer, hevdes det.

Læringscenteret arrangerer også kurs for personalet ved skolene i kommunen. De siste årene har de arrangert kurset «Barn i vansker - Reguleringsvansker¹²» på ti skoler. Kurset har et forebyggende perspektiv.

¹² Innholdet i kurset er forsknings- og erfaringsbasert og er kvalitetssikret ved Universitet i Stavanger gjennom DEKOM (Desentralisert kompetanseutvikling i skole) pulje 1 som læringscenteret er en del av.

Tverrfaglig team

På kommunens hjemmeside under barn og unge og hjelp til barn, ungdom og familier står det: «Når det er vanskelig å vite hva dere trenger hjelp til og hvor dere kan få hjelp, kan det være nyttig med et tverrfaglig møte. Der vil de ulike tjenestene, sammen med deg, kartlegge behov og avklare videre hjelp».

Vi får videre opplyst at de tverrfaglige teamene skal være lavterskeltilbud.

Kommunen opprettet august 2019 syv tverrfaglige team – fire for barnehager og tre for skoler – inndelt etter geografi. De ulike teamene består av representanter fra flere fagområder som skal avklare behov og videre samarbeid og ansvarsdeling mellom de som skal gi hjelp¹³. De tverrfaglige teamene har følgende deltakere:

- Foreldre/ foresatte
- Barnehage/ skole
- Helsetjeneste
- Barnevernstjeneste
- Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT)
- Familiesenteret

I tillegg kan fritidskontakt eller representant fra fritidsaktiviteter trekkes inn ved behov. Teamene har fire faste medlemmer, en fra PPT, en fra familiesenteret, en fra barnevernet og en fra skolehelsetjenesten eller helsestasjon. Hvert team har en koordinator, en fast møteleder og en referent. Teamene har faste møter hver tredje uke hvor innkomne saker drøftes. Vi får opplyst at det er stram struktur på disse møtene og at barnets stemme er viktig, det skal være et møte med eleven, ikke om eleven. I møtet skal det konkluderes med en plan med dato for når og hva som skal gjøres og når det skal følges opp.

Familiesenteret

Familiesenteret er et gratis tverrfaglig tilbud til foreldre, barn og ungdom. Personalet har helsefaglig, pedagogisk og sosialfaglig bakgrunn. Familiesenteret kan hjelpe i situasjoner hvor¹⁴:

- Barn/ungdom viser tegn på at de ikke har det bra. Slike tegn kan være tristhet, engstelse og sinne, stadige konflikter med voksne og andre barn/ungdom hjemme, på skolen eller i barnehagen.
- Foreldre strever med sykdom eller andre belastninger, og ønsker hjelp til å støtte barnet i denne situasjonen.

Tilbudet er for barn og ungdom i alderen 0-18 år bosatt i Sola kommune, og deres nærmeste familie. En trenger ingen henvisning for å ta kontakt med familiesenteret. Ca. 220 familier henvender seg her årlig¹⁵.

¹³ Kilde: Sola kommunes hjemmeside

¹⁴ Kilde: Sola kommunes hjemmeside

¹⁵ Kilde: Familiesenteret

Familiesenteret tilbyr psykisk helsehjelp. Brukerne kan eksempelvis være barn som strever mer enn andre barn, triste barn, engstelige- eller utagerende barn. Familiesenteret ønsker ikke å tilby et sekvensielt tilbud, men ønsker å finne et konkret mål og at sakene skal avsluttes. Hvis ikke tilbudet fører til bedring skal en stoppe opp å sjekke hvorfor det ikke virker; er det feil mål, feil tiltak eller feil instans? Familiesenteret arrangerer også blant annet foreldrekurs.

Ungdomsteam

Sola ungdomsteam jobber for å forebygge rus og kriminalitet blant ungdom¹⁶. Tilbudet er et lavterskeltilbud spesielt for barn og unge i alderen 12-18 år og deres foresatte. Ungdomsteamet er tilgjengelig både på dag- og kveldstid, samt på de arenaene hvor ungdom er. Ansatte i teamet har bred kompetanse innen ungdomsarbeid, blant annet med bakgrunn fra politi, skole og sosialfag.

Ungdomsteamet tilbyr møteplasser og sosialt fellesskap, råd og veiledning eller å tilpasse aktiviteter og tiltak for utsatte grupper.

Skolehelsetjenesten

Det er i hovedsak helsesykepleiere som arbeider i skolehelsetjenesten. I tillegg til å gi individuell hjelp til elever, deltar helsesykepleier i skolens undervisning og miljøarbeid. Skolehelsetjenesten er et gratis tilbud for skoleelever og foresatte i barneskolen, ungdomsskolen og videregående skole.

Helsesykepleier kan hjelpe med ulike tema, tilbud og spørsmål, som¹⁷:

- Sosiale eller psykiske vansker
- Fysiske plager
- Vekst og utvikling
- Syn og hørsel
- Vaksinerings
- Samtale med barn og ungdom
- Hvordan være gode foreldre

Helsesykepleier kan, sammen med barn og foreldre, henvise til og samarbeide med andre tjenester. Det er særlig aktuelt å samarbeide med skolens personale slik at skolehverdagen for eleven blir så god som mulig.

Helsestasjon for ungdom

Helsestasjon for ungdom består av helsesykepleiere og lege som er vandt til å snakke med ungdom. Tjenesten er tilgjengelig for ungdom mellom 13 og 25 år som er bosatt i Sola kommune.

Tjenesten kan hjelpe deg når du¹⁸:

¹⁶ Kilde: Sola kommunes hjemmeside

¹⁷ Kilde: Sola kommunes hjemmeside

¹⁸ Kilde: Sola kommunes hjemmeside

- Trenger p-piller eller annen prevensjon
- Lurer på om du er gravid
- Vurderer abort
- Lurer på om du har seksuelt overførbare infeksjoner
- Har spørsmål om seksualitet
- Opplever hverdagen som tung og vanskelig
- Ruser deg mer enn du ønsker
- Vil leve sunnere

Barne- og ungdomspsykiatri (BUP)

BUP Sola er en del av spesialisthelsetjenesten og har ansvar for utredning og behandling av barn og unge i alderen 0-17 år som har psykiske vansker¹⁹. Dette kan for eksempel være depresjon, angst, traumer/PTSD, utviklingsforstyrrelser som autisme eller Asperger syndrom, ADHD eller psykose. BUP arbeider tverrfaglig og har et tett samarbeid med skoler, barnehager og kommunen.

Et tilbud fra BUP krever henvisning fra fastlege, eventuelt andre leger, psykologer og leder av barneverntjenesten. BUP Sola har ca. 220 henvisninger i året og gjennomsnittlig 10-15 prosent blir avvist²⁰.

Tilbakemeldinger knyttet til kommunens tilbud

Per november 2019 har de tverrfaglige teamene hatt fire saker²¹. Det er to foresatte som har henvist, samt én skole og én barnehage. Intervjuene tyder på at manglende kjennskap er en viktig årsak til at det har vært så få henvisninger til de tverrfaglige teamene.

En skole forteller om positiv erfaring med tverrfaglig team i høst. Skolen har erfaring med bruk av tverrfaglig team gjennom to saker denne høsten. Ledelsen trekker frem at det å ha en koordinator som følger saken er svært positivt, og noe de tidligere har savnet, ettersom de fleste elevsakene dreier seg om både skole, fritid og hjem, og ofte er også andre kommunale instanser involvert. Skolen oppgir at denne koordineringsrollen er spesielt viktig i forhold til skolefravær og det oppfølgingsansvaret skolen og kommunen har. Tilbakemelding fra foresatte knyttet til tverrfaglig team er at de satte pris på å komme en plass hvor flere instanser var samlet og oppgavene ble fordelt, slik at en slipper å gå fra plass til plass.

Utfordringer knyttet til de tverrfaglige teamene får vi opplyst er å få de rette sakene og å få saker generelt. Vi får flere tilbakemeldinger i intervjuene med skolene og foresatte om at de har lite eller ingen kjennskap til tverrfaglige team. I tillegg er flere negative til at det binder opp ressurser.

¹⁹ Kilde: <https://helse-stavanger.no/avdelinger/klinikk-psykisk-helsevern-barn-unge-og-rusavhengige/bupa/bup-sola>

²⁰ Kilde: leder BUP Sola. Per september 2019: 156 henvisninger.

²¹ Opplyst av rådgiver innen oppvekst.

Vi får ulike synspunkter knyttet til hvordan kommunen organiserer sitt tilbud om alternative opplæringsarenaer og hva som er det beste for de mest sårbare elevene, nærskolen eller alternativ opplæringsarena. BUP opplever at enkelte elever i dag, ved å være elever på nærskolen, blir integrert til ensomhet mens PPT rådgiverne opplever at spesialtilbud skaper behov samtidig som de oppgir at de får utydelige ledersignaler med hensyn til bruk av Sande læringscenter og forsterket tilbud på Grannes skole.

Rådgiver oppvekst oppgir at tilbudet til denne gruppen kunne vært bedre og mer behovsrettet og flere foresatte og ansatte ved skolene savner informasjon om hvilke tilbud kommunen har og hva elevene har krav på i ulike situasjoner.

2.2.1 OPPSUMMERING

Kommunen har et bredt tilbud til barn og unge med atferdsvansker, sosiale og emosjonelle vansker, men kommunen har utfordringer knyttet til å gjøre egne ansatte kjent med eget tilbud samt å kommunisere dette til brukerne. Ideen med tverrfaglig team fremstår positiv og i mange saker kan det nok føre til at en raskere finner kjernen i utfordringene og at bruker får hjelp hos riktig instans fra starten av. De tverrfaglige teamene har hatt veldig få saker siden de ble opprettet og vi får flere tilbakemeldinger knyttet til usikkerhet om hvem som kan og når en kan kontakte tverrfaglig team. I tillegg er det flere på skolene som ikke har kjennskap til disse teamene. En skole har positiv erfaring med tverrfaglig team. Det er viktig at kommunen er tydelig på hvem som kan benytte seg av tverrfaglige team slik at flere benytter seg av det og en unngår å binde opp unødvendige ressurser.

Per i dag har kommunen to alternative opplæringsarenaer; forsterket tilbud på Grannes skole for barn med omfattende hjelpebehov samt Sande Læringscenter som primært er beregnet for elever med reguleringsvansker som ikke klarer å følge normal undervisning. Det er vanskelig å finne informasjon om kommunens alternative opplæringsarenaer, og det oppleves uklart hvilke elever som kan få plass her. I intervjuene får vi ulike synspunkter knyttet til kommunens alternative opplæringsarenaer og hva som er det beste for de mest sårbare elevene. Noen mener at det er best med spesialtilbud for elever med spesielle behov mens PPT har et mål om at alle barn skal inkluderes i skolen og opplever at spesialtilbud skaper behov. BUP oppfatter at enkelte elever i kommunen i dag, ved å gå på nærskolen, blir integrert til ensomhet. Vi kommer tilbake til dette i kapittel 3.2 om skolens kompetanse. Det er positivt at kommunen skal opprette en arbeidsgruppe som skal se på organiseringen av forsterket tilbud på Grannes skole slik at det tydeliggjøres hvilke tilbud dette skal være fremover.

Revisjonen anbefaler kommunen å sikre at de ansatte har kunnskap om hvilke tilbud kommunen har for barn og unge med atferdsvansker, sosiale og emosjonelle vansker samt at dette kommuniseres til brukerne.

3 FAKTA OG VURDERINGER

3.1 PROSESSEN

3.1.1 KRAV OG REVISJONSKRITERIER

Den sakkyndige vurderingen skal ifølge «Veileder spesialundervisning» ha to hovedelementer:

- Utredning som skal vise om eleven har behov for spesialundervisning, hva elevens vansker er og hvorfor eleven ikke får tilfredsstillende utbytte av opplæringen.
- Tilråding, som er PPTs anbefaling om eleven har behov for spesialundervisning og hva opplæringen for eleven skal inneholde.

I «Veileder spesialundervisning» står det: «Opplæringsloven setter ingen eksplisitte tidsfrister for PPTs behandling av saker om spesialundervisning, men legger til grunn at det skal skje i løpet av rimelig tid.» Videre følger det at PPT er et ledd i utredningen av saken, og elevens behov for å avklare sine behov og rettigheter så raskt som mulig kan føre til at en total saksbehandlingstid på tre måneder, fra eleven henvises til PPT til enkeltvedtak er fattet, kan være for lang tid²². Kravet om at saken skal behandles «innen rimelig tid» innebærer blant annet at PPT eller skoleeier ikke kan innføre ventelister for utredning av en elevs behov for spesialundervisning²³.

Sola PPT opererer med en intern saksbehandlingstid på maks 3 måneder og det er ikke lov å ha venteliste²⁴. Ifølge ønskelig saksgang/ prosedyrer vedrørende elever med særskilte behov kaller PPT inn til et oppstartsmøte innen tre uker.

Sola kommune har interne rutiner for saksbehandling av spesialundervisning ved skolene i kommunen. Rutinene inneholder følgende punkter:

- Nye saker:
 - Det ordinære opplæringstilbudet
 - Henvisning til PPT
 - Sakkyndig vurdering
 - Dialogmøte
 - Enkeltvedtak
 - Individuell opplæringsplan
 - Årsrapport på IOP
 - Dokumentasjon

I tillegg inneholder rutinene et årshjul for spesialundervisning samt et flytdiagram som viser ønskelig saksgang/ prosedyrer vedrørende elever med særskilte behov. Flytdiagrammet er å finne i [vedlegg 1](#).

²² Kilde: Veileder spesialundervisning punkt 6.5.

²³ Kilde: Veileder spesialundervisning punkt 6.5

²⁴ Kilde: Leder Sola PPT.

Revisjonskriterier

På bakgrunn av gjennomgangen over utleder vi følgende revisjonskriterier for kapittel 3.1:

- Kommunen skal følge interne rutiner for saksbehandling av spesialundervisning.
- PPT skal utarbeide en sakkyndig vurdering i tråd med veileder for spesialundervisning for elever som er henvist til PPT.
- Saksbehandlingstiden til PPT er maksimum tre måneder.
- PPT Sola har ikke venteliste.
- Skolen skal fatte enkeltvedtak for elever som det er gjennomført sakkyndige vurderinger av.
- Enkeltvedtaket skal være i tråd med krav i forvaltningsloven.

3.1.2 HENVISNING

Fakta/ funn

Dersom skole og/ eller hjem vurderer at en elev ser ut til å ikke ha et tilfredsstillende utbytte av den ordinære opplæringen skal skolen ifølge kommunens rutiner iverksette en grundig undersøkelse hvor en kartlegger og vurderer elevens opplæringsbehov.²⁵ Dersom det konkluderes med at eleven ikke ser ut til å ha et tilfredsstillende utbytte av skolens ordinære opplæringstilbud, henviser skolen eleven til PPT for nærmere utredning/ sakkyndig vurdering. Ved henvisning utarbeider skolen en pedagogisk rapport om elevens opplæringstilbud. På kommunens hjemmeside finner en lenke til skjema for henvisning til PPT. En må logge seg inn gjennom ID-porten. Barnehager, skoler og foresatte kan søke om hjelp fra PPT. Årsaker til henvisning til PPT kan være mange og sammensatte²⁶:

- Mistanke om forsinket utvikling
- Språk- og kommunikasjonsvansker
- Lærevansker
- Fagvansker
- Konsentrasjons- og oppmerksomhetsvansker
- Atferdsvansker
- Sosiale og emosjonelle vansker
- Funksjonshemming

Sola PPT har sammen med skolesjefen og barnehagesjefen utarbeidet skriftlige prosedyrer på hvordan samarbeidet mellom PPT og skoler og barnehager skal være. Kommunens flytskjema som viser ønskelig saksgang/prosedyrer vedrørende elever med særskilte behov i kommunen viser at skolene skal ha prøvd ut tiltak og løftet saken opp til spesialpedagogteamet, samt skolens PPT rådgiver i forkant av at skolen/ foresatte sender formell henvisning til PPT (se vedlegg).

²⁵ Kilde: Kommunens rutiner for saksbehandling av spesialundervisning

²⁶ Kilde: Sola kommunes hjemmeside - PPT

I intervjuene med skolene får vi opplyst at trinnene i flytskjemaet benyttes, det vil si at det først prøves ut tiltak i klassen og deretter på trinn-nivå før det løftes opp til ressursteamet på skolen. Eksempelvis at det tilbys intensivt lesekurs hvis resultatet på nasjonal prøve tilsier det for å undersøke eventuell dysleksi, muntlig lesehjelp på prøver, mer tid, tilpassede tekster og to lærere i klasserommet slik at assistent kan hjelpe med igangsetting. PPT rådgiverne oppgir at de som regel er inne og observerer i forkant av en henvendelse og at de i de fleste tilfellene kjenner godt til sakene som blir henvist.

Tilstandsrapport for PPT Sola for 2018 viser at i underkant av 60 prosent av alle henvisningene til PPT i 2017 kommer fra skoler og barnehager (346 henvisninger). 17 prosent av henvisningene kommer fra foreldre/ klient. De resterende er fordelt på helsestasjon, sykehus, barnevern, skolekontor, andre PP-kontor og andre.

Skolene og PPT har hovedsakelig inntrykk av at elevene henvises på riktig tidspunkt, bare unntaksvis tar det for lang tid. Fra en skole får vi opplyst at det per i dag oppdages en eller to elever i semesteret som har dysleksi, mens det for fem år siden ble avdekket flere med denne type vanske i løpet av et skoleår. Vi får også opplyst at skolen har opplevd at det stilles diagnose knyttet til aspergers og ADHD når eleven går på ungdomsskolen.

BUP opplever at det i enkelte saker er uklart både for de og for de foresatte om barnet er henvist til PPT. De foresatte oppfatter at PPT er inne i bildet, men så har de kun vært inne i forbindelse med systemveiledning. BUP oppgir at de til tider undrer seg over hvorfor det ikke er gjort en sakkyndig vurdering i enkelte saker.

3.1.3 UNDERSØKELSE OG SAKKYNDIG VURDERING

På bakgrunn av henvisningen utarbeider PPT ifølge rutinene en sakkyndig vurdering i tråd med reglene i forvaltningsloven²⁷. Den sakkyndige vurderingen skal inneholde opplysninger om:

- Hvorvidt eleven har utbytte av det ordinære opplæringsbildet
- Elevens lærevansker og andre særlige forhold som er viktige for opplæringen
- Realistiske opplæringsmål/ alternative læreplaner for fag
- Om en kan hjelpe eleven innenfor det ordinære opplæringstilbudet
- Hva slags opplæringstilbud som gir et forsvarlig opplæringstilbud
- Vurdering av barnets beste
- Spesifisert omfang av spesialundervisningen (årstimer)
- Organisering av spesialundervisningen (klasse, gruppe, alene)
- Vurdering av behov for alternativt opplæringstilbud
- Ansattes kompetanse for best å ivareta elevens behov

²⁷ Kilde: Kommunens rutiner for saksbehandling av spesialundervisning

- Vurdering av behov for fritak for hele eller deler av opplæringen/ behov for alternative fag og timefordelingsplan (§2-1)
- Vurdering av fritak fra vurdering med karakter (forskrift til opplæringsloven § 3-20)
- Vurdering av fritak for eksamen (forskrift om opplæringsloven § 3-24)

Vurderingen sendes foresatte med kopi til skolen og til skolesjefen.

Fakta/ funn

På bakgrunn av en henvisning kaller PPT inn til oppstartsmøte hvor en forsøker å kartlegge utfordringsbildet og finne ut hva saken dreier seg om. Ofte har skolen og foreldre/elev ulike opplevelser av hva utfordringene dreier seg om. PPT gjennomfører deretter observasjoner i opplæringsmiljøet og benytter ulike kartleggingsinstrumenter etter behov. Etterpå samles PPT, foreldre og skole for å finne egnede tiltak som skal settes inn.

Ifølge leder av PPT er en av utfordringene i denne typen saker at det ofte berører flere arenaer samtidig og ar det frem til i dag har vært for mye silotenking. I mange tilfeller er en hel familie berørt og en må derfor tenke mer helhetlig. Atferden er ofte et symptom på noe og det kan være komplekst å finne primærårsaken. Leder for PPT er positiv til at kommunen har opprettet tverrfaglige team hvor deltakere fra flere fagperspektiv kan vurdere saken.

I utredningsfasen innhenter PPT opplysninger fra eleven det gjelder, foresatte og skolen. I saker hvor eleven har sosiale og emosjonelle vansker er ofte andre tjenester som BUP, barnevern eller helsesøster allerede involvert i saken og da innhenter PPT også opplysninger derfra. En sakkyndig vurdering skrives hovedsakelig for ett år av gangen, men for de aller svakeste skrives den for en lenger periode, men maks tre år. I den sakkyndige vurderingen tilråder PPT et konkret timeantall, med unntak av for den aller svakeste gruppen elever hvor det skrives et anbefalt timetall.

Et av spørsmålene i brukerundersøkelsen til skoler og barnehager som ble gjennomført i 2018 var knyttet til om PPT har god kvalitet på sitt sakkyndighetsarbeid. I overkant av 60 prosent rapporterer at de er helt enig i denne påstanden og i underkant av 30 prosent rapporterer at de er delvis enig. På skolene og av de foresatte får vi flere tilbakemeldinger knyttet til at de sakkyndige vurderingene som skrives per i dag er veldig omfattende, men flere oppgir at de er skrevet på bakgrunn av svært lite observasjon av eleven. I tillegg får vi opplyst at observasjonen ofte blir foretatt i timer som kunst og håndverk hvor eleven kanskje viser seg fra sin beste side og ikke er representativt for oppførselen i andre fag. Én av de foresatte reagerer og på at det ikke utføres flere observasjoner i ulike situasjoner og på ulike tider av døgnet, ettersom eleven går på medisiner som fungerer best midt på dagen. Én skole oppgir at PPT legger stor vekt på informasjonen de gir og at bevisstheten rundt elevstemmen har økt, mens en annen skole oppgir at PPT-rådgiver legger stor vekt på hva de foresatte formidler, og at det ofte er uenigheter mellom deres oppfatning av eleven og skolens oppfatning. PPT-rådgiverne oppgir at de observerer mye i løpet av en uke og at de får med seg mye gjennom observasjonen som utføres. Rådgiverne gir også uttrykk for at lærerne har store forventninger til PPTs kapasitet til å observere. De mener det

kan være lurt at også kontaktlærerne utfører enkelte observasjoner i klassen, mens en annen lærer gjennomfører undervisningen. På én skole oppgir ledelsen og lærerne at de savner mer konkrete råd i enkeltsaker, og at de rådene en får ofte er på systemnivå. Vi har også fått tilbakemelding fra to av skolene om at PPT burde hatt noen rådgivere som var spesialister på utvalgte områder som kunne hentes inn der det var behov. PPT-rådgiverne oppgir at de gir råd ut fra en faglig vurdering, ikke absolutte sannheter. De vet ikke hvordan de foreslåtte tiltakene vil slå ut før de får testet dem, og opplever at ikke har kapasitet til god nok oppfølging i etterkant.

Saksbehandlingstid

Foresatte og/ eller hjemmeskolen til eleven kan når som helst i skoleåret be om sakkyndig vurdering av elevens rett til spesialundervisning²⁸. Skolesjefen henstiller likevel til at en så langt det er mulig skal overholde kommunens årshjul for spesialundervisning. Ifølge årshjulet skal skolen ved rektor utarbeide en oversikt over elever med rett til spesialundervisning. Listen sendes PPT innen 01.12. Det skal fremgå av oversikten hvilke elever som har behov for ny sakkyndig vurdering. PPT skal ifølge årshjulet utarbeide sakkyndig vurdering som sendes foresatte med kopi til skolen ved rektor og skolesjef innen 20.01. Dette gjelder også om PPT vurderer at eleven ikke har rett til spesialundervisning.

Høsten 2018 gjennomførte PPT brukerundersøkelser til skoler og barnehager vedrørende PPT sitt tjenestetilbud. I spørreundersøkelsen rapporterte 73,6 prosent at de er delvis eller helt uenig i at PPT har kort ventetid. Ifølge tilstandsrapport for PPT gjenspeiler dette kapasitetsutfordringene som PPT har stått i de siste 2-3 årene. I 2018 ble det også gjennomført brukerundersøkelse til foreldre/ foresatte som har barn som mottar spesialpedagogisk hjelp i førskolealder samt skolen²⁹. Her oppgir 25 prosent at de er uenig og 9 prosent at de er veldig uenig i påstanden om at det er lett å komme i kontakt med PPT (telefon, epost o.l.). I tilstandsrapporten for PPT 2018 oppgis flere årsaker til kapasitetsutfordringene de siste 2-3 årene; demografisk utvikling, økning i antall henvisninger til PPT, økte krav til forvaltningen, forventningsgap mellom forventet omfang på tjenesten og det man faktisk klarer å levere samt psykososialt stress og sykemeldinger som er arbeidsrelatert blant de ansatte.

Vi får opplyst at PPT bruker 35-40 timer på å utarbeide en sakkyndig vurdering og at omfanget på vurderingen har økt betydelig de siste 15 årene på grunn av formelle krav til den sakkyndige vurderingen. I tillegg opplever PPT rådgiverne at mange skoler har en del kompliserte og tunge saker som naturlig medfører mer tid. Leder PPT oppgir at kvaliteten på den sakkyndige vurderingen er bedre i dag, men at det medfører at rådgiverne blir mindre tilgjengelig til å gi veiledning til skolene. PPT rådgiverne opplever at utformingen på den sakkyndige vurderingen avhenger av rådgiveren, men opplever at de er mer standardisert enn før ettersom de anvender felles maler og det er uttalt at de skal være kortfattet og poengtert. Samtidig får vi opplyst at de ikke skal være for spesifikke ettersom skolene skal ha et handlingsrom tilpasset sin lokale

²⁸ Kilde: Årshjul for spesialundervisning Sola kommune

²⁹ Undersøkelsen ble sendt til 211 foreldre/ foresatte og fikk 68 svar, det vil si en svarprosent på 32,3 prosent.

virkelighet. PPT rådgiverne har per i dag ikke bærbar PC, noe som innebærer at de må notere for hånd hva som blir sagt når de er ute på skolene samt at de sitter i åpent landskap på kontoret og må finne seg et stillerom når foresatte eller skoler ringer. Vi får opplyst at dette gjør prosessen mer tidkrevende og omstendelig.

Leder for PPT anslår at gjennomsnittlig saksbehandlingstid er 2-3 måneder, men at det per i dag er en gjennomsnittlig ventetid i PPT på tre måneder, det vil si at gjennomsnittlig saksbehandlingstid med ventetid er seks måneder. Tabell 5 viser antall saker på venteliste per kvartal i 2019:

Tabell 5: Antall saker på venteliste per kvartal 2019.

Periode	Antall saker
1. kvartal 2019	37
2. kvartal 2019	48
3. kvartal 2019	36
4. kvartal 2019	23

Kilde: Sola kommune, PPT

Kommunen har ikke oversikt over historisk saksbehandlingstid for kommunen totalt sett eller per skole. Det rapporteres ikke på saksbehandlingstid. Vi får opplyst at det er store skoleforskjeller, ettersom noen skoler har flere enkeltvedtak enn andre, og at en blir hengende etter hvis en har mange elever som trenger en sakkyndig vurdering, det vil si at det tar tid før en starter opp og at en dermed blir stående på venteliste. Ifølge leder for PPT har det betydning hvor flinke skolene er på tilpasset undervisning. Her spiller veiledning fra PPT inn og hvor flink skolen er til å ta tak i sakene. Rådgiverne fra PPT opplever at det er stor variasjon i antall henvisninger og holdning hos skolene i forhold til å legge til rett og endre seg. Per i dag er det slik at PPT prioriterer å utarbeide sakkyndige vurderinger, og hvis det er kapasitet igjen brukes den til veilednings- og systemrettet arbeid.

Vi får opplyst av leder for PPT at det er bekymringsfullt når kapasiteten går ut over rettssikkerheten til de som har spesielle behov. Sola PPT har startet en prosess for å undersøke om de kan gjøre ting mer effektivt, blant annet om de kan være tettere på skolene. Skolene organiserer seg forskjellig og det er ifølge leder for PPT avgjørende at PPT og rektorene har et felles prosjekt.

BUP opplever ofte at PPT ikke stiller på tilbakemeldingsmøter og at deres pasienter derfor opplever unødvendig venting. Dette har også to av de foresatte vi har intervjuet opplevd. Leder PPT oppgir at de på grunn av kapasitetsproblemer ikke har klart å følge opp alle sakene hvor BUP er involvert og at det er uheldig ettersom det stopper deres prosess.

Skolene har noe ulik oppfatning av PPTs saksbehandlingstid. I enkelte tilfeller på alle de tre skolene har sakkyndig vurdering kommet veldig sent. Eksempelvis opplevde en skole høsten 2019 at det var sakkyndige vurderinger fra en barneskole som ikke var ferdigstilt før i oktober/november, det vil si to til tre måneder etter skolestart. Vi finner tilsvarende eksempel på en annen skole hvor elever er henvist i juni i første klasse og får sakkyndig vurdering i november i andre klasse. I dette tilfellet fikk de foresatte beskjed om at ressursene i utgangpunktet var brukt opp, men at en ved å dele opp spesialundervisningen ved å gi 10 minutter da og 50 minutter da så skulle de få til bortimot 75 prosent av antall timer som var vedtatt. Foresatte til tre andre elever oppgir at elevene per i dag mest sannsynlig ikke får riktig antall timer med spesialundervisning. På Grannes skole har de opplevd at en elev på forsterket avdeling ventet opptil to år på sakkyndig vurdering. Dette gir utfordringer i forhold til å få på plass kvalifisert personell, da det dreier seg om stillinger, ikke timer. Vi får også eksempler på saker som har blitt behandlet raskt, eksempelvis en sak da elev ble henvist i september og sakkyndig vurdering forelå i oktober samme år.

Vi får opplyst at det oppleves som en fordel at elever har samme PPT rådgiver i barnehagen og på barneskolen samt på barneskolen og ungdomsskolen for å sikre kontinuitet og tilfredsstillende saksbehandlingstid. Alle instansene vi har intervjuet i forbindelse med prosjektet oppgir at PPT gir avbud på en del møter på grunn av kapasitet. Flere³⁰ har også opplevd at PPT ikke har gitt beskjed i forkant av samarbeidsmøter om at de ikke kommer. Dette gjelder særlig en periode i starten av året hvor rådgiverne er opptatt med å skrive sakkyndige vurderinger. Vi får opplyst både av skolene, foresatte og BUP at foresatte har blitt anbefalt av skolene å gå til fastlegen for å få henvisning til BUP i stedet for å henvise til PPT på grunn av saksbehandlingstiden.

I gjennomgangen av ti elevmapper finner vi at den sakkyndige vurdering tar lenger enn tre måneder i fire tilfeller, i to tilfeller er den sakkyndige vurdering ferdig etter seks måneder mens den i de to resterende tilfellene er ferdig i underkant av ett år etter henvisningen. I gjennomsnitt tar det 6,3 måneder fra eleven blir henvist til den sakkyndige vurderingen foreligger. I Sandnes kommune er gjennomsnittlig saksbehandlingstid i 19 saker i overkant av syv måneder³¹. Den sakkyndige vurderingen inneholder i alle tilfeller en utredning av om eleven har behov for spesialundervisning, hva elevens vansker er og hvorfor eleven ikke får tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Den inneholder også PPTs anbefaling om eleven har behov for spesialundervisning eller ikke og hva opplæringen skal inneholde.

³⁰ Familiesenteret, BUP, skolene og foresatte

³¹ Kilde: Forvaltningsrevisjon Sandnes kommunen 2019 utført av Rogaland Revisjon.

3.1.4 ENKELTVEDTAK

Et enkeltvedtak skal ifølge «*Veileder spesialundervisning*» blant annet si noe om innholdet i spesialundervisningen, omfanget av spesialundervisningen, hvordan spesialundervisningen skal organiseres og hvilken kompetanse personalet som gjennomfører opplæringen skal ha. Det er delegert til rektorene å fatte enkeltvedtak om spesialundervisning. Enkeltvedtaket skal bygge på den sakkyndige vurderingen, og dersom rektor avviker fra det PPT har tilrådt, skal dette begrunnes.

Ifølge kommunens rutiner for saksbehandling fatter rektor enkeltvedtak i tråd med forvaltningsloven. Dersom skolens vedtak avviker fra anbefalingene i den sakkyndige vurderingen skal vedtaket ifølge rutinen begrunnes. Enkeltvedtak om spesialundervisning skal inneholde³²:

- Konkretisering av omfang, organisering og innhold
- Hvilken kompetanse ansatte må ha for å kunne utføre oppgaven
- Vurdering av barnets beste
- Avvik fra læreplaner for fag
- Avvik fra fag og timefordelingsplan
- Avvik fra vurderingsforskrift (fritak for vurdering med karakter, fritak fra eksamen)

Enkeltvedtaket skal ifølge årshjul for spesialundervisning være så tydelig at foresatte ikke trenger være i tvil om tilbudets omfang, innhold og organisering. Dersom den sakkyndige vurderingen anbefaler opplæring på annen opplæringsarena enn hjemmeskolen, så er det skolesjefen som fatter enkeltvedtak om dette.

Rektor kan som hovedregel ikke delegere myndigheten til å fatte enkeltvedtak om spesialundervisning. Når vedtak om spesialundervisning er fattet, utarbeider skolen, ifølge rutinen, uten ugrunnet opphold og i samarbeid med foresatte en forpliktende individuell opplæringsplan (IOP) for eleven i tråd med sakkyndig vurdering og enkeltvedtak.

Ifølge leder for PPT og ledelsen på skolene er det stor grad av samsvar mellom det PPT tilrår og skolenes vedtak. Hvis det ikke er samsvar blir dette begrunnet og PPT får alltid en kopi av vedtaket. I de tilfellene det ikke er samsvar får vi opplyst at det dreier seg hovedsakelig om annet timeantall eller annen kompetanse. Eksempelvis kan sistnevnte skyldes at skolen ikke får tak i den kompetansen PPT har tilrådt. Leder for PPT har også opplevd at rektor har fattet vedtak om å flytte eleven til alternativ opplæring uten at PPT har tilrådt det. I få tilfeller har PPT anbefalt at undervisningen skal finne sted innenfor rammen av tilpasset opplæring mens rektor vedtar spesialundervisning. Mappegjennomgangen viser at rektor fatter enkeltvedtak innen relativt kort

³² Kilde: Kommunens rutiner for saksbehandling av spesialundervisning

tid³³ etter at de har mottatt den sakkyndige vurderingen og at rektor har fattet vedtak om samme antall timer og kompetanse som den sakkyndige vurderingen tilrådte. I intervjuene med foresatte til elever med enkeltvedtak om spesialundervisning får vi i tre tilfeller opplyst at de er sikre på at eleven ikke mottar riktig antall timer i forhold til vedtaket og at de ikke får den kompetansen de har krav på. I to tilfeller oppgir de foresatte at hyppig endring i personalet har hatt større betydning for opplevd kvalitet på spesialundervisningen enn hvilken type kompetanse den som utfører spesialundervisningen har. Dette kommer vi tilbake til i kapittel 3.2 om kompetanse.

3.1.5 VURDERING

Kommunen har rutiner for saksbehandling av spesialundervisning som er i tråd med regelverket. Intervjuene tyder og på at elevene hovedsakelig henvises til PPT til rett tid, men at skolene i enkelte tilfeller lar det gå for lang tid før de henviser. Mappedgjennomgangen viser at PPT utarbeider en sakkyndig vurdering i tråd med regelverket, og at rektor i kort tid etter fatter enkeltvedtak, som i stor grad samsvarer med den sakkyndige vurderingen. Intervjuene tyder på at elevene i de aller fleste tilfellene er i gang med spesialundervisningen kort tid etter at den sakkyndige vurderingen foreligger. Gjennomgangen viser at det er høy grad av samsvar mellom enkeltvedtaket og den sakkyndige vurderingen i forhold til antall timer og kompetanse.

Både intervjuene og mappedgjennomgangen viser at det varierer veldig hvor lang tid det tar fra en elev blir henvist til PPT til PPT har utarbeidet en sakkyndig vurdering - fra en måned til to år. I hele 2019 har PPT hatt venteliste og de har i snitt hatt tre måneders ventetid. I tillegg er den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden cirka tre måneder. Det betyr at det totalt tar seks måneder i snitt fra en sak blir henvist til PPT, til den sakkyndige vurderingen foreligger. En forholdsvis lang total saksbehandlingstid gjør at det tar lenger tid før elevene får spesialtilpasset opplæring.

PPTs saksbehandlingstid får også konsekvenser for andre instanser som er involvert i samme sak. Når PPT til tider dessuten uteblir fra møter og også oppleves som utilgjengelige, får andre instanser ikke nødvendige avklaringer, noe som de intervjuede mener svekker den samlede oppfølgingen av barnet. Vi anbefaler kommunen å sette i verk tiltak for å sikre en raskere saksbehandling i PPT. Det er viktig at kommunen legger til rette for en fleksibel bruk av ressursene slik at en unngår overopphopping av saker på enkelte skoler.

Det kan til slutt legges til at en stikkprøve vi foretok hos PP-tjenesten i Sandnes kommune i 2019 viste en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på cirka syv måneder.³⁴ PP-tjenesten i Sandnes har flere barn per rådgiver, samt en større andel elever med spesialundervisning enn i Sola.

³³ Varierer fra noen dager til 2 måneder.

³⁴ Kilde: Forvaltningsrevisjon Tidlig innsats utført av Rogaland Revisjon i Sandnes i 2019. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid i 19 saker er 7 mnd.

3.2 KOMPETANSE

3.2.1 KRAV OG REVISJONSKRITERIER

Opplæringsloven § 5-1 sier at elever som har rett til spesialundervisning har krav på et opplæringstilbud som kan gi eleven et forsvarlig utbytte av opplæringen i forhold til andre elever og i forhold til de opplæringsmålene som er realistiske for eleven. Dersom det fremgår av enkeltvedtaket at bruk av alternativ opplæringsarena er nødvendig for at eleven skal få et forsvarlig utbytte av opplæringen, åpner regelverket for dette under gitte vilkår³⁵.

Utdanningsdirektoratet understreker at det skal være hensynet til eleven, ikke hensynet til skolen eller kommunen som er avgjørende for bruk av alternativ opplæringsarena.

Ifølge opplæringsloven § 5-6 annet ledd skal den pedagogisk-psykologiske tjenesten i kommunen hjelpe skolen i arbeidet med kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling for å legge opplæringen bedre til rette for elever med særlige behov. Ifølge opplæringsloven § 10-8 har skoleeier ansvar for å ha riktig og nødvendig kompetanse i virksomheten.

Sola PPT arbeider mot et mål om at alle barn skal inkluderes i skolen og barnehagen³⁶. Ifølge tilstandsrapport for Sola PPT 2018 skal PPT i kommende planperiode ha større fokus på blant annet:

- Å dreie fokus fra å plassere elever på alternative skoletilbud til å bruke kompetansen til disse ut i skoler og barnehager.
- At vi som fagpersoner er lojale mot inkludering som mål og søker hjelp og støtte hos hverandre internt.

Sola PPT skal ifølge tilstandsrapport 2018³⁷ yte veilednings- og rådgivningstjenester av høy kvalitet for barn, unge og voksne med særlige utviklings- og opplæringsbehov.

En av målsettingene for Sola PPT for planperioden 2016-2019 er å *Levere faglig kompetente tjenester*³⁸. Det er to hovedområder som skal ha et særskilt fokus i planperioden. Det ene er at de *ansattes veiledningskompetanse skal styrkes*. Det andre er at de skal ha en klar generalistprofil på tjenestetilbudet. Dette medfører at alle saksbehandlere må ha et visst kompetansenivå vedrørende alle de høyfrekvente vanskegruppene. Sola PPT vil unngå en spesialistprofil der de ulike saksbehandlerne spesialisierer seg innenfor sine hovedområder.

³⁵ Kilde: Bruk av alternative opplæringsarenaer i grunnskolen Udir 3-2010

³⁶ Målsettingen tar utgangspunkt i FN's konvensjon om barns rettigheter, Salamancaerklæringen som er en internasjonal erklæring i regi av FN som omhandler prinsipper for opplæring av personer med særskilte behov.

³⁷Kilde: Tilstandsrapport for PPT i Sola kommune 2018.

³⁸ Kilde: Tilstandsrapport for PPT i Sola kommune 2018.

Revisjonskriterier

På bakgrunn av gjennomgangen over utleder vi følgende revisjonskriterier:

- Elever med krav på spesialundervisning skal motta et opplæringstilbud som gir eleven et forsvarlig utbytte i forhold til hva som er realistisk for eleven.
- Sola PPT skal hjelpe skolene i kommunen i arbeidet med kompetanseutvikling for å legge opplæringen godt til rette for elever med særlige behov.
- Kommunen skal legge til rette for at skolene har nødvendig kompetanse for å ivareta elever med spesialundervisning.

3.2.2 FAKTA/ FUNN

Skolene vi har intervjuet opplever selv at de er flinke til å utnytte og omrokere på den kompetansen de har på skolen og at de til en viss grad er fleksible til å kunne flytte ressurser til der det er behov, eksempelvis har to av skolene sosiallærer eller miljøarbeider som har en relativt stor pott, ca. 50 %, som ikke er fordelt og kan settes inn der det er behov. Flere av intervjuobjektene på skolene oppgir derimot at skolene ikke er flinke nok til å utnytte kompetansen til helsesykepleier. I intervjuene med ledelsen på to av skolene får vi opplyst at skolene savner spisskompetanse knyttet til elever med konkrete typer utfordringer og at personalet i flere tilfeller har gitt beskjed til ledelsen om at de mangler kompetanse for å ivareta disse elevene. Lærere opplever at de må inn i roller som de ikke er vant til og som de ikke har kompetanse til å utføre og de opplever at foresatte etterspør kompetanse knyttet til ulike utfordringer som eksempelvis autisme og ADD. At assistenter skal tøy og trene elever som en fysioterapeut skaper frustrasjon og en følelse av å bli pådyttet oppgaver som en ikke har kompetanse til å utføre.

PPT-rådgiverne opplever at lærerne i mange tilfeller undervurderer seg selv og opplyser at de i mange tilfeller går flere runder i forhold til å sette inn de riktige ressursene, og for at de skal ha troen på at det vil gå bra samtidig som de må forstå at det vil ta tid. Skolene opplever særlig utfordringer og mangel på kompetanse knyttet til elever som tidligere har vært elever på Grannes ressurscenter. Tananger ungdomsskole trekkes frem av PPT som en skole som er gode til å tilrettelegge for elevene de har overtatt fra Grannes.

Skolene etterspør mer veiledning og kurs knyttet til ulike typer utfordringer. Vi får opplyst av en skole at det tidligere var mer opplæring i grupper for personal, eksempelvis om Aspergers eller autisme, men at det har blitt mindre tid til det de siste årene. Skolene oppgir at det krever mye ressurser å følge opp enkelte elever, og at dette til tider går ut over planleggingstiden og undervisningen til de andre elevene.

PPT, BUP og familiesenteret har inntrykk av at det varierer fra skole til skole hvilken kompetanse de besitter for å kunne håndtere elever med atferdsvansker, sosiale og emosjonelle vansker. PPT opplever eksempelvis at skolene håndterer elevene som tidligere har gått på Grannes ressurscenter veldig ulikt. I tillegg oppgir flere av instansene som skolene samarbeider

med, og en av skolene at kompetansen ikke forvaltes på skolen og dermed ofte forsvinner med eleven. Skolene og de foresatte oppgir i flere tilfeller at de savner kompetansen som var på Grannes ressurscenter. Av ledelsen på Grannes skole får vi opplyst at det ikke lenger er system for å dele kompetansen som de besitter med andre. Tidligere hadde skolen fem timer i uken til utadrettet opplæring. Denne ordningen ble avsluttet da Grannes ressurscenter ble lagt ned. Vi får opplyst av ledelsen på Grannes skole at de får flere henvendelser fra andre skoler som har behov for veiledning og kompetanse knyttet til enkeltelever. I intervjuene får vi også opplyst at skolene i noen tilfeller prøver for lenge selv å løse problemet, eksempelvis i saker om skolevegring. Da er ofte samarbeidet mellom skole og hjem blitt dårlig før det tenkes tverrfaglig og andre instanser trekkes inn.

Gjennom intervjuene med de foresatte til elever som mottar spesialundervisning på de tre skolene får vi opplyst at kompetansen som skolene besitter i forhold til å ivareta disse elevene er av ulik kvalitet. I et tilfelle får vi opplyst at eleven var flinkere til å lese for to år siden enn det han er i dag. Så å si alle de foresatte vi har intervjuet oppgir at lærerne og skolen totalt sett gjør sitt beste, men at de i flere tilfeller ikke har nødvendig kompetanse om ulike diagnoser, noe de skole ansatte er enige i. Dette gir seg i noen tilfeller utslag i at de foresatte ofte får telefoner fra skolen med spørsmål om at de kan komme til skolen for å veilede i situasjoner som skolen ikke klarer å håndtere. I to tilfeller får vi opplyst at elevens søsken ble brukt til å håndtere situasjoner som skolen ikke klarte å håndtere selv. I flere tilfeller får vi opplyst at hyppig skifte av personal svekker spesialundervisningen. I intervjuene finner vi også eksempler på det motsatte, dvs. der man klarer å tilrettelegge undervisningen på en veldig god måte. Et eksempel er en overgang fra Grannes ressurscenter ungdomsskolen, hvor tilrettingen fungerte veldig bra for eleven.

I tre tilfeller uttrykker de foresatte misnøye med spesialundervisningen og mener den er dårlig tilpasset barnets behov. Eksempelvis trenger en elev i de fleste overganger tid for å omstille seg til timer med nye tema, og når eleven endelig er kommet i gang, er timen over. Én elev har opplevd å ha samme lekseplan som de andre elevene i en lang periode, til tross for at pensum de hadde gått gjennom på skolen var på et betydelig lavere nivå, og dermed reagerte eleven med frustrasjon hjemme.

Skolene har ulik oppfatning av kvaliteten på veiledningen de får av PPT. To av skolene er stort sett fornøyd, men savner spisskompetanse knyttet til elever med ulike diagnoser. Sola PPT følger opp mange barn, unge og voksne med særlige opplæringsbehov. Ifølge tilstandsrapport for PPT 2018 skal PPT inneha kompetanse vedrørende et bredt spekter av vanskegrupper. Kommunen har som mål at alle saksbehandlere skal ha et visst kompetansenivå vedrørende alle de høyfrekvente vanskegruppene og dermed unngå en spesialistprofil hvor de ulike saksbehandlere spesialisere seg innenfor sine hovedområder. Vi får opplyst av leder for PPT at rådgiverne har mindre tid til veiledning og kompetanseheving i dag enn tidligere. Ifølge PPT rådgiverne har de ikke nok tid til å jobbe systematisk og hyppig nok.

I brukerundersøkelsen vedrørende PPT sitt tjenestetilbud som ble sendt til skoler og barnehager i 2018 er ca. 70 prosent av respondentene helt enig i påstanden om at rådene fra PPT hjelper oss å

ivareta barn/elever med særlige behov på en god måte. Ca. 12 prosent svarer at de er delvis uenig i dette. På spørsmål om hvordan skoler og barnehager opplever at PPT bidrar til tidlig innsats rapporterer i underkant av 35 prosent at de er delvis eller helt uenig i dette.

BUP hevder at enkelte elever ikke har forutsetninger for å passe inn i den ordinære skolen og at de blir «*integrert til ensomhet*». Foresatte til elever som tidligere har gått på Grannes ressurscenter og som nå går på nærskolen forteller at de at de ved flere anledninger oppdaget nokså sent at barna ikke hadde samme tilbud som da de gikk på Grannes, for eksempel fysioterapeut.

PPT-rådgiverne har opplevd flere suksesshistorier mht. inkludering og integrering av elever som har kommet fra en alternativ opplæringsarena til den ordinære skolen. De hevder at mye handler om skolens og lærernes holdninger, kompetanse og trygghet. De PPT-ansatte peker på at det er viktig at alle elever opplever en tilhørighet til en skole og en klasse i nærmiljøet - også de med adferdsmessige og sosiale utfordringer.

Ifølge BUP har ikke kommunen et godt nok tilbud til barn og unge som har atferdsvansker, sosiale og emosjonelle vansker. BUP opplever at kommunen særlig mangler kompetanse til å ta seg av barn med autisme og at de har blitt en kateball i systemet.

Sande Læringscenteret opplever at det er for få elever som henvises til dem og at enkelte PPT rådgivere er negative til dem, og at de dermed ikke anbefaler læringscenteret i den sakkyndige vurderingen. Som nevnt i kapittel 2.2 har det ikke kommet noen søknader/ sakkyndige vurderinger som tilrår et alternativt skoletilbud på Grannes skole etter tilsynet i 2016.

3.2.3 VURDERING

Ifølge intervjuene mangler flere av skolene kompetanse knyttet til å håndtere barn og unge med atferdsvansker, sosiale og emosjonelle vansker. PPT har et mål om at alle barn skal inkluderes i skolen og opplever at spesialtilbud skaper behov. Skolene, ved rektorer, lærere og spesialpedagoger, oppgir selv at de per i dag ikke har god nok kompetanse til å gi alle elevene et forsvarlig opplæringstilbud og de etterspør mer veiledning. PPT, BUP og familiesenteret har samme oppfatning. Foresatte oppgir i flere tilfeller at skolene gjør det de kan men at skolen mangler kompetanse til å gi deres barn er forsvarlig utbytte av spesialundervisningen.

Det varierer også fra skole til skole hvor godt fornøyd de er med veiledningen og tiltakene fra PPT. Alle skolene er fornøyd med å ha en egen PPT rådgiver men savner spisskompetanse hos PPT på enkelte områder som en kunne hente inn ved spesielle utfordringer.

Vi har inntrykk av at kommunen totalt sett har mye kompetanse knyttet til å håndtere barn og unge med atferdsvansker, sosiale og emosjonelle vansker, men at dagens organisering med to

alternative opplæringsarenaer, i tillegg til PPT, gjør at ressursene ikke utnyttes optimalt. Skolene etterlyser kompetanse som kan innhentes ved spesielle utfordringer, Grannes skole har mye kompetanse knyttet til ulike diagnoser, og ordningen med utadrettet opplæring forsvant da Grannes ressurscenter ble lagt ned. Sande læringscenter har kompetanse knyttet til reguleringsvansker, men opplever at for få elever blir tilrådd opplæring her og driver per i dag med veiledning av klasser, slik som PP-tjenesten.

Etter vår vurdering bør kommunen vurdere organiseringen på feltet. En mulighet er å redusere antallet alternative opplæringsarenaer fra to til en. Dette vil kunne ha flere fordeler. For det første vil det føre til klarere roller og ansvarlinjer mellom PPT og den alternative opplæringsarenaen. For de andre vil det kunne styrke PP-tjenesten, som i dag har lang saksbehandlingstid. For det tredje vil det samle kommunens spesialkompetanse til to større fagmiljøer, i stedet for tre mindre. For det fjerde vil det i større grad muliggjøre en differensiering av opplæringsarenaens bruk av den samlede kompetanse, for eksempel i form av et undervisningstilbud ved enheten og utadrettet virksomhet som støtter og veileder skolene i krevende enkeltsaker. Kort sagt vil en slik organisering i sterkere grad kunne møte skolenes kompetansebehov på dette feltet.

3.3 SAMARBEID

3.3.1 REVISJONSKRITERIER

Ifølge opplæringsloven § 15-8 skal skolen samarbeide med relevante kommunale tjenester om vurdering og oppfølging av barn og unge med helsemessige, personlige, sosiale eller emosjonelle vansker.

3.3.2 FAKTA/ FUNN

Mange av brukerne som får oppfølging av PPT er i kontakt med andre virksomheter og instanser både i og utenfor kommunen. Vi får opplyst fra PPT at det er ulik grad av struktur på samarbeidet mellom PPT og øvrige instanser i kommunen som de samarbeider med. Ifølge tilstandsrapport har Sola PPT gjennom flere år hatt et sterkt fokus på å bistå barnehager og skoler ved å være tett på. Leder for PPT oppgir at PPT er tett på skolene og at de blant annet gjennom konsultasjoner, veiledning og oppfølgingssamtaler bidrar til å styrke skolene til å utarbeide ulike typer læringsmiljøer som rommer det mangfoldet som eksisterer i en elevpopulasjon. Det blir årlig inngått en tidskontoavtale hvor PPT forplikter seg til å være til stede i den enkelte barnehage og skole et bestemt antall årstimer. PPT er forpliktet til å være på de ulike skolene et bestemt antall timer (mellom 70-90 timer) per skoleår. Dette planlegges i starten av skoleåret med tema og tidspunkt for møte. Noen skoler bruker tiden til kollegabasert veiledning mens andre eksempelvis velger å bruke ressursene på et bestemt trinn. Leder for PPT oppgir at det er ønskelig at de faste treffpunktene skal brukes til rådgivning, men at skolene også ringer utenom. Dette fordi det er ønskelig med én tilnærming – hva som er tilpasset opplæring på vår skole, hvis hver lærer ringer kan det fort bli mange tilnærminger.

I brukerundersøkelsen som ble sendt til barnehager og skoler i 2018 rapporterte i underkant av 30 prosent at de er delvis uenig i at PPT har en avklart rolle i den kommunale organisasjonen. Dette tenker PPT skyldes at det er flere aktører i den kommunale organisasjonen som tilbyr veiledningstjenester som er overlappende i forhold til PPT og at det for disse kan være uklart hvem som skal gjøre hva.

PPT har faste møtepunkter på skolene, hovedsakelig tilknyttet skolenes ressursteam. Hensikten med dette er at PPT ønsker å komme inn så tidlig som mulig for å kunne bistå skoler og barnehager som har barn og unge med særskilte opplæringsbehov³⁹.

Skolene i kommunen organiserer ressursteamene⁴⁰ knyttet til spesialundervisning på ulike måter og de møtes med ulik hyppighet. Grannes skole har to ulike lag som jobber med spesialundervisning; lag 1 består av rektor, to inspektører og skolens PPT-kontaktperson, lag 2 består av rektor, de to inspektørene, sosiallærer, miljøarbeider og helsesøster. De to ressursteamene møtes annenhver uke. På Skadberg skole møtes ressursteamet hver 14. dag og består av rektor, tre inspektører, to spesialpedagogiske koordinatorene, to sosiallærere samt skolens PPT- rådgiver. Sistnevnte møter i hovedsak på annet hvert møte. Tananger ungdomsskole har et ressursteam knyttet til spesialundervisning som møtes hver 6. uke. Her møter spesialpedagogisk koordinator, som representerer skolens ledelse, skolens PPT- kontaktperson samt en lærer fra hvert av de tre ungdomstrinnene som har et spesielt ansvar for spesialundervisning på trinnet.

Vi får noe ulike tilbakemeldinger fra skolene knyttet til hvordan de opplever samarbeidet med PPT. To av skolene oppgir at de er veldig fornøyd med samarbeidet med PPT, at det oppleves som et lavterskeltilbud som stiller på kort varsel og at de har et høyt faglig nivå. Flere ansatte på skolene oppgir at det er personavhengig og at det kunne vært mer standardisert.

Leder for PPT oppgir at de har klare regler for samarbeidet med BUP og at det per i dag gjennomføres regelmessig møte. Alle behandlerne hos BUP og rådgiverne hos PPT treffes en gang i året. I tillegg har ledernivå møttes en gang i året, dette er nå endret til to ganger i året. BUP Sola og PPT jobber sammen for å sikre god oppfølging for den enkelte bruker og familie. BUP har ansvaret for oppfølgingen av den psykiske helsen, mens PPT sine oppgaver er å beskrive og følge opp hva slags behov brukerne har i opplæringssammenheng. Vi får tilbakemelding fra BUP om at de skulle ønske at PPT var litt mer aktive i deres møter i forhold til hva de kan tilby og hva de tenker ut ifra BUP sine vurderinger.

Skolene opplyser at de foresattes møte med BUP kan skape forventninger om tiltak som skal settes i verk på skolen uten at dette samstemmer med hva PPT og skolen mener er til det beste for eleven. BUP har fått tilbakemelding fra skolene angående dette og vi får opplyst i intervjuene

³⁹ Kilde: Tilstandsrapport for pedagogisk psykologisk tjeneste i Sola kommune 2018.

⁴⁰ Skolene bruker også ulike navn på disse teamene, som ressursgruppe og ressurslag.

med skolene at det har skjedd en bedring. En av skolene opplyser at de har godt samarbeid med BUP men at de savner bedre koordinering og et mer systematisk samarbeid med BUP ettersom de har mye kompetanse på psykososialt nivå som eksempelvis kunne ha blitt benyttet i en klasse med flere utfordringer.

Per i dag foreligger det ingen faste strukturer på samarbeidet mellom PPT og familiesenteret, men leder for PPT og familiesenteret oppgir at de har mål om å ha faste møter også her. En skole oppgir at de følger opp foreldre og elev i saker der skolen har behov for annen instans sin kompetanse inn i saken. Ungdomsskolen har oppvekstteam møte en gang i måneden med fokus på oppvekstmiljøet til ungdommene. BUP oppgir at de ofte henviser pasienter med sosialemosjonelle vansker til familiesenteret.

Noen skoler, eksempelvis Grannes skole, har helsesykepleier med i sosialpedagogisk team, og på den måten har skolens PPT rådgiver faste treffpunkter med helsesykepleier gjennom disse møtene. Skolene oppgir at de har et godt samarbeid med helsesykepleier, men at de kunne utnyttet denne kompetansen mer.

I intervjuene får vi ulike tilbakemeldinger knyttet til skolenes samarbeid med barnevernet og det opplyses at det avhenger av saksbehandler. To av skolene savner en bedre koordinering i saker hvor barnevernet er inne og mer informasjon fra barnevernet til bruk i tilretteleggingen for elevene. Eksempelvis oppgir skolene at de har opplevd å ikke få informasjon om en sak er avsluttet eller opplysninger som er viktige for å skape mest mulig forutsigbarhet for eleven, eksempelvis om hvem som henter eleven i dag, foreldre eller barnevern.

Vi får opplyst av en av skolene at de ved akutte elevsaker for noen av elevene mangler klare føringer på hvem som skal gjøre hva og hvem som har ansvar for koordinering. En skole opplever også utfordringer knyttet til koordinering av enkeltsaker som omhandler rus. Dette gjelder særlig koordinering av skoletilbudet hvis eleven kommer på institusjon og hvordan dette skal samkjøres med PPT og barnevernet for å få en felles forståelse for skoletilbudet.

Individuell plan

Pasient og bruker med behov for langvarige og koordinerte helse- og omsorgstjenester, har rett til å få utarbeidet individuell plan.⁴¹ Vedkommende har rett til å delta i arbeidet med sin individuelle plan, og det skal legges til rette for dette. Planen skal utarbeides i samarbeid med koordinator. Koordinator er en tjenesteyter som skal sikre nødvendig oppfølging og samordning av tjenestetilbudet samt framdrift i arbeidet med individuell plan. Retten til å få utarbeidet en individuell plan er hjemlet i pasient- og brukerrettighetsloven.

Skolene vi har intervjuet merker ikke så mye forskjell i det daglige på koordineringen av sakene som har individuell plan og utpekt koordinator og de som ikke har det. To av skolene oppgir at

⁴¹ Kilde: Sola kommunes kvalitetssystem.

det er avhengig av hvem eleven har fått til koordinator. En skole oppgir at det i flere saker hvor eleven har en individuell plan kun settes opp et ansvarsgruppemøte per halvår og at det dermed ikke oppleves at en har en klar koordinator i saken.

3.3.3 VURDERING

Det er ulik grad av struktur på samarbeidet mellom skolene og PPT, BUP, familiesenteret og helsesykepleier/ helsestasjon for ungdom. Graden av struktur ser ikke ut til å være avgjørende for om samarbeidet oppleves bra. PPT har faste møtepunkter på skolene, hovedsakelig tilknyttet skolenes ressursteam. To av skolene er veldig fornøyd med samarbeidet og veiledningen de får av PPT, men flere ansatte på skolene påpeker at det er personavhengig og kunne vært mer standardisert. Alle instansene oppgir at samarbeid med PPT i større eller mindre grad begrenses av deres kapasitetsutfordringer. Alle instansene er fornøyd med samarbeidet med familiesenteret og her foreligger det per i dag få faste møteplasser.

Alle instansene oppgir at de er gode innen hvert sitt felt, men at uklar ansvars- og rollefordeling ofte fører til utfordringer knyttet til samhandling når flere instanser er involvert i samme sak. Flere opplyser at det ikke utpekes en koordinator i enkeltsaker som har ansvar for å følge opp saken og at det som en konsekvens brukes mye unødvendig tid og ressurser. Flere av de foresatte vi har intervjuet forteller at de valgte å ta fri fra jobben over en lengre periode (enkelte sluttet i jobben) for å kompensere for det de mener er manglende koordinering av saken fra kommunen sin side. Skolene merker ikke så mye forskjell på om eleven har individuell plan og utpekt koordinator. Dette ser ut til å henge sammen med hvor tett koordinatoren følger opp saken. Det er positivt at kommunen i de tverrfaglige teamene har utpekt en koordinator som har ansvar for å følge opp saken tett. Vi anbefaler kommunen å legge til rette for bedre samhandling i enkeltsaker der flere instanser er inne samtidig.

VEDLEGG

Skriftlige kilder

- Opplæringsloven
- Forvaltningsloven
- Forskrift til opplæringsloven
- Veileder spesialundervisning fra Utdanningsdirektoratet
- Rundskriv fra Utdanningsdirektoratet
- Nasjonal faglig retningslinje for helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjon, skolehelsetjeneste og helsestasjon for ungdom
- Rutiner for spesialundervisning Sola kommune
- Tilstandsrapport for PPT Sola kommune 2018

Muntlige kilder

- Leder PPT Sola; Steinar Sjøraas
- Rådgivere PPT; Anne Fortier, Elin Fjellså og Jorunn Lindland
- Grannes skole:
 - Rektor Astrid Sundby Ulsnes
 - Inspektør Kari Mette Høiesen
 - Inspektør Grete Sagedal jensen
 - Miljøarbeider Kari Tveit Sørnes
 - Sosillærer Elin Hoftun Jørgensen
 - Helsepsykepleier Kari Sleen
 - Kontaktlærer Anne-Gro M. Fray
 - Kontaktlærer Aleksander N. Husa
- Skadberg skole:
 - Rektor Liv Grahl-Jakobsen
 - Spesped.koordinator Cecilie Torjussen
 - Undervisningsinspektør Tone Rabben Hølland
 - Sosillærer og faglærer Hilde Alsaker
 - Kontaktlærer Merete Tønning
 - Kontaktlærer Britt Eva Gunvordal
 - Kontaktlærer Bente Kristensen Eriksen
- Tananger ungdomsskole:
 - Konstituert rektor Annelin Slinning
 - Kontaktlærer og spesialpedagog Anne Synnøve Ekrheim
 - Sosillærer og kontaktlærer Cathrine Lyse
- Foresatte til 8 elever ved de tre skolene
- Leder BUP Sola; Åse Skjæveland
- Rådgiver oppvekst, Merete Aase
- Virksomhetsleder barn, ungdom og familietjenesten, Bjørghild Underhaug
- Teamleder Familiesenteret, Nina Fjelde Nilsen
- Teamleder ungdomsteam. Pål Nedrebø

- Sande læringscenter:
 - Rektor Sande skole; Alf Helge Sunde
 - Inspektør; Knut Eiulf Traa

Vedlegg 1: Ønskelig saksgang/ prosedyre vedrørende elever med særskilte behov

